

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. — Cena mu je K 10.— na leto. — (Za Nemčijo K 12.—, za Ameriko in druge tuje države K 14.—) — Posamezne številke se prodajajo po 30 vinarjev.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in iskanja: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

ŠLOVENSKEMU LJUDSTVU
: V POUK IN ZABAVO :

Plačal je pa kmet.

Prejšnja ogrska vlada je naročila izdelati pregled vojnih dobaviteljev v Avstriji in na Ogrskem. Vsote so naravnost veličanske, in ako računamo, da so vojni dobavitelji pri teh vsotah zaslužili najmanj eno tretjino vsote, potem ni čudno, da tem ljudem ni všeč konec vojske. V oklepajih so zabeležene vsote, ki so jih podpisali vojni dobavitelji na vojna posejila in od katerih so doslej dobivali tudi obresti. Statistika je izdelana do konca leta 1917.

Vojni dobavitelji v Avstriji: Bratje Wetzler, živila za 1200 milijonov kron (72 mil. K); Škoda za 544 mil. K (61 mil. K); avstrijska družba za vnovčevanje živine in mesa, akcijska družba, za 540 mil. K (9 mil. K); Böhm, jeklarna, 497 mil. K (78 mil. K); češka družba za vnovčevanje živine, 479 mil. K (500.000 K); vojni žitni zavod 491 mil. K (neznano); avstr. usnjarska industrija, družba za vojaško opremo, 494 mil. K (67 mil. K); tovarna za orožje v Steyru 379 mil. K (67 mil. K); avstr. vnovčevalnica goveje živine, akcijska družba, 295 mil. K (3,3 mil. K); Rothova tovarna smednika, 379 mil. K (52 mil. K); municijska tovarna v Enzesfeldu 220 mil. K (20 mil. K); Jožef Saberski, trgovec goveje živine, 225 mil. K (5 mil. K); rudniki v Witkovicu, 225 mil. K (47 mil. K); Dynamit Nobel 145 mil. K (16 mil. K); moravski zavod za promet z blagom, 117 mil. K (neznano); tovarna čevljev Bcta, Zlin, 140 mil. K (6 mil. K); tovarna usnja Budikovski, Trebíč, 163 mil. K (13 mil. K); češko nemška vnovčevalnica za živino 192 mil. K (750.000 K); donavska paroplovna družba 118 mil. K (25 mil. K); Fischer, jekleno blago, 117 mil. K (15 mil. K); Flesch, tovarna usnja 142 mil. K (7,6 mil. K); Hirtenberška municijska tovarna 136 mil. K (44 mil. K); kereška vnovčevalnica za živino 111 mil. K (1,3 mil. K); avstrijska akcijska družba za izdelavo platna in obdelovanje volne 150 mil. K (74 mil. K); Daimler 113 mil. K (14 mil. K); avstro-ogrška družba državnih železnic 103 mil. K (24 mil. K); Gezeg 112 mil. K (56 mil. K); Petzold, municijska tovarna, 145 mil. K (12 mil. K); Földi-Hütte 113 mil. K (1,9 mil. K); Riekl, tovarna usnja, Gradec, 140 mil. K (1,5 mil. K); centrala za špirit 150 mil. K (250.000 K); združene tovarne za juto 139 mil. K (40 mil. K); osrednja zveza čeških kmetijskih zvez 149 mil. K (neznano).

Vojni dobavitelji na Ogrskem: Manfred Weiss je dobil za oddano blago 1392 mil. K (44,9 mil. K); centrala za vojne proizvode 1033,6 mil. K (211 mil. K); združena narodna tekstilna industrija čez 722 mil. K (16 mil. K); ogrska dobaviteljica živil, akcijska družba, 581 mil. K (2,6 mil. K); centrala za klavno živino 565 mil. K (3,2 mil. K); Julij Wolfner in dr. 365,5 mil. K (23 mil. K); podjetje za usnjato opremo Kelenfeld 231,1 mil. K (17,8 mil. K); tovarna usnja Zagreb bratje Mauthner, tovarna usnja Nagyassany, ogrska družba zemljiških najemnikov, 183 mil. K (3 mil. K); ogrska splošna kreditna banka 141,8 mil. K (neznano); Radwig Hafner, Karlovec, 134,5 mil. K (2,2 mil. K); ogrska tovarna usnja Zsolna 112,3 mil. K (8 mil. K); Ganz-Danubius 108,3 mil. K (9,5 mil. K); zahodno ogrska družba cestnih železnic 100,6 mil. K (24 mil. K); tovarna patron Hirtenberg 89 mil. K (16 mil. K);

Szekelska kmetijska družba v M. Vasarhely 87,6 mil. K (1,1 mil. K); Standard, akcijska družba za lesne izdelke 83,8 milijonov kron (14,4 mil. K); tovarna orožja in strojev, akcijska družba, 80,1 mil. K (16,5 mil. K); ogrska vnovčevalnica opojnih pijač, akcijska družba, 66,7 mil. K (neznano); Dr. Liptak in dr. 64,4 mil. K (3,5 mil. K); blagajna na živinskem trgu v Eudimpešti 61,8 mil. K (4,9 mil. K); Schlick Richolsen 50,6 mil. K (4,8 mil. K); Farago Ludovik dobavitelj živine, 50 mil. K (755.900 K); A. Grünfeld dobavitelj živine, Kemorn, 48 mil. K (1,5 mil. K); Whitehead, tovarna torpedov, Reka, 40,5 mil. K (4,3 mil. K); ogrska družba proizvajalcev 36,5 mil. K; ogrska akcijska družba tekstilnih izdelkov, Roszahegy, 33,2 mil. K (10,6 mil. K); ogrska tovarna zračnih letal, Abertfalva 35,6 mil. K (2,1 mil. K); tovarna železniških vez Raab 33,6 mil. K (2,6 mil. K); Meric Polatsek, dobavitelj živine, 32,2 mil. K (390.000 K); F. Glückstal, konfekcija, 12,2 mil. K (1,3 mil. K); Robert Reis, trgovec z živino, Karlovec, 30,6 mil. K (700.000 K); kovinarsko podjetje Rimamurany, 39 mil. K (24 mil. K); Pavel Hafner, trgovec z živino, Zagreb, 30,3 mil. K (50.000 K); tiskarna kartona, akcijska družba, 34,5 mil. K (2,5 mil. K); Jeremija Baruch, tov. za izdelovanje krmil za konje, 22,4 mil. K (2,2 mil. K); rudnik Coburg 20 mil. K (2,8 mil. K); Meriz Drucker in sin, konfekcija, 29,3 mil. K (950.000 K); Frank, tovarna kavnih konzerv, Košice, 29,6 mil. K (11 mil. K); helmska tovarna volnenih nit 21,8 mil. K (3,1 mil. K); bratje Kemeny, dobavitelj živil A. Szalonta, 21,4 mil. K (624.000 K); Benik Ellinger, tekstilna industrija, 26,3 mil. K (7,9 mil. K); Ludovik Kuslan, trgovec živine, Zagreb 21,2 mil. K (1,2 mil. K); tovarna topov Raab 20,5 mil. K (2 mil. K); kovinarska tovarna za svetilke 26,3 mil. K (2,2 mil. K); ogrska akcijska družba Zarnic 21,6 mil. K (1,2 mil. K); ogrska sladkorna industrija akcijska družba, 25 mil. K (16,5 mil. K); Oedem Neuschloss 29,1 mil. K (1,9 mil. K); Arnold Redneg, mesar, Zagreb, 28,4 mil. K (615.000 K); predilnica platna Szeged 27,5 mil. K (4,7 mil. K); Vuikaa, tovarna strojev, 21,6 mil. K (3,4 mil. K).

Številke so precej visoke in gre vedno le za milijone. Ako seštejemo te številke, vidimo, da so dobili vojni dobavitelji v Avstriji za svoje blago 8316 milijonov kron, ogrski vojni dobavitelji za svoje blago 7112,3 milijona kron; skupaj avstrijski in ogrski vojni dobavitelji 15428,3 milijonov kron, to je skoro 16 milijard. Keliko je to denarja, si navaden človek niti misliti ne more. Tu pa še niso vsi, ki so dajali državi svoje blago za vojno. Znano je, da so mnogi polki, stotnije, zavodi itd. sami kupovali različno blago od raznih mečtarjev za svoje potrebe. Dotična vsota bi prav gotovo dosegla 5000 milijonov kron. Znamenito pri vsem tem je posebno to, da raznih živil in živine vojni erar ni kupoval naravnost od kmetov samih, ampak se je posluževal posameznih mečtarjev. Ali pa se je ustanovila za čas vojske kapitalistična družba, ki je nakupovala blago od kmetov in ga predajala potem državi. Nikjer ne najdemo, da bi se bila država ali vojna uprava kdaj obrnila do kmetijskih gospodarskih združenj, torej do kmetov samih, ampak je ves skafete prepustila rajši posameznikom, ki so potem ogromno zaslužili. Za kmeta so vedno veljale pred-

pisane maksimalne cene, a država je kupovala vedno od kupcev čez maksimalne cene, ker so pri tem tudi razni gospodje pri poveljstvih in ministrstvih zaslužili. Kmet je bil tu vedno le prikrajšan.

Pa še nekaj je pri teh številkah silno zanimivega in to je vojno posejilo. Država je zato poverila vsa dobavljanja posameznikom in kapitalističnim družbam, ker je potem lahko pritiskala nanje pri podpisovanju vojnega posejila. Država je vsakemu spekulantu ponudila zaslužek, samo da je podpisal vojno posejilo, zato pa ni gledala prav nič na cene in kakovost njegovega blaga. Spekulant je pobasal nezmanjšau svoj dobiček, država pa se je bahala, da ljudje radi podpisujejo vojno posejilo.

Avstrijski vojni dobavitelji so podpisali 858,7 milijonov kron vojnega posejila; to je približno desetino vsote, ki so jo prejeli za blago. Ogrski vojni dobavitelji so podpisali 501.124.900 K vojnega posejila, to je nekako petnajstino vsote, ki so jo dobili za svoje blago. Mažari so bili v tem oziru bolj pametni in niso toliko podpisali, dasiravno so nanje tudi z vsjo silo pritiskali. Skupno so podpisali avstrijski in ogrski vojni dobavitelji torej 1.359.824.900 K vojnega posejila.

Ako računamo, da so vojni dobavitelji služili najmanj 30 od 100, vidimo, da so zaslužili avstrijski vojni dobavitelji najmanj 2529,9 milijonov kron, ogrski pa 2133,6 milijonov K, skupno avstrijski in ogrski vojni dobavitelji 4759,5 milijonov kron. Ako odštejemo vojno posejilo v znesku 1.359.824.900 kron, ki so ga skupno podpisali avstrijski in ogrski vojni dobavitelji od njihovega zaslužka v znesku 4759,5 milijonov K, ostane vojnim dobičkarjem še vedno približno 3400 milijonov kron. Lahko pa rečemo, da so več zaslužili, ker smo jim tu zaslužek le nizko zaračunali, a sami so ga v resnici mnogo višje računali. Tudi vojno posejilo še ni izgubljeno.

Ta račun pa velja samo do konca leta 1917., za leto 1918. še ni nobenega računa in ga najbrž še ne bo tako kmalu.

Ogromne so vsote, ki so jih zaslužili vojni dobičkarji ki so v uradni statistiki, keliko so žele one, ki so jih zaslužili vojni dobičkarji, ki niso tu zaznamovani, pa so kmete drli pri vsaki priliki prav neusmiljeno. Edino pošteno bi bilo da se prvič črta vsem vojnim dobičkarjem vse vojno posejilo, da ga ne bo treba kmetom vračati z davki, drugič pa naloži, kakor so že storili na Angleškem, vsem vojnim dobičkarjem enkratni 90 odstotni davek na njihove dobičke. S tem denarjem pa naj se poplača v prvi vrsti vojno posejilo ki so ga podpisali manj premožni pošteni ljudje, občine in denar sirot, ki so ga morali podpisati pod kratim pritiskom vladnih priganjav. To bi bilo pravično in pošteno!

I. G.

Iveri.

Bogastvo zelo pomnoži prijatelje; od reveža pa se ločijo še oni, ki jih je imel. (Preg. 19. 4.)

Neki Francoz je rekel: Dobra žena, ki ima obenem ostro oko za moževe napake, je možu kakor živa vest. Resnično je to. Da bi mož to svojo vest le tudi poslušal.

Politični obzornik.

Naša Koroška.

Velikanski poraz v svetovni vojni je prišel nad Nemce kot grom z jasnega neba. Noben nadut Nemec, in takih je ogromna večina, ga ni pričakoval, in ko je treščilo, so bili vsi omamljeni in strti. Postali so nenadoma krotki kot ovčice. Tako tudi naši koroški Nemci, ki so v nadutosti druge Nemce še vedno presegali. Zato so se kar mirno vdali, ko so začeli slovenski vojaki prodirati na Koroškem in zasedati, kar je od nekdanj naše.

Toda sedaj so se Nemci nekoliko otresli velikanskega mačka, ki jim ga je prinesel zanje tako žalostni konec vojske in zopet so začeli dvigati glave, stara nadutost se je zopet oglasila in sedaj so zopet starega mnenje, da na Koroškem ni Slovencev, da so Jugoslovani na njihovi zemlji sami vsiljivci, katere je treba z grdo pognati čez mejo. In kadar je treba z grdo, takrat Nemci znajo.

Zato so tudi sedaj najpreje med Korošce spustili geslo: »Koroška Korošcem, Koroška naj bo svoja država, samostojna republika.« Da koroški nemški voditelji ne mislijo tega zares, je jasno, zakaj na cellem svetu ne bodo naši državnik, ki bi zagovarjal ta politični in gospodarski nesmisel, a za maso je to vsekakor vabljiv klic. Celo nekaj Slovencev so premotili ne nazadnje po zaslugi nekaterih naših vojakov, ki se ob svojem prodiranju na Koroško niso ravno prijazno in dostojno obnašali.

Nemci so zbrali sedaj nekaj tisoč študentov, nezaposlencev, vagabundov in drugih takih podobnih ljudi, jih oborožili ter začeli delati koroško republiko. Ker je našega vojaštva silno malo, se morajo seveda naši umikati bolj in bolj, nevarnost ni le, da izgubimo vso Koroško, temveč tudi Štajersko in Gorenjsko. Prehod nad Podkorenem so že zasedli Nemci ter ga opremili s topovi in s strelivom.

Padla je tudi Področica in naši sedaj proti velikanski premoči z junško požrtvovalnostjo branijo predor, ki vodi na Jesenice.

Padle so tudi Borovlje po junški obrambi Srbov in naših, katere je vodil major Lavrič. Ta je sam vozil strelivo našim vojakom, pa je bil zajet; branil se je z revolverjem in se je šele udal, ko so Nemci ustrelili njegovega pribočnika, on pa je dobil dve rani — eno v prsa, ki pa ni nevarna, drugo pa v koleno, ki mu ga je krogla zdrobila. Majorja so Nemci vjeli. Hrabro so se držali ob obrambi Borovelj tudi Srbi. Eden izmed teh je splezal s strojno puško na stolp ter streljal, dokler ni bil ranjen. Nemci so Borovlje zavzeli ter razdajali župnišče in mnogo drugih slovenskih hiš. Naši so se umaknili v Železno Kaplo. Na pomoč so jim prišli prostovoljci iz Tržiča.

Zaradi izredne nevarnosti, ki nam preti od strani Nemcev in ker nimamo vojakov, so se začele nabirati prostovoljne čete — prostovoljne legije, katere odhajajo z velikim navdušenjem na Koroško. Ko

bi le bilo naših nekaj več, bi Nemci kmalu izgubili korajžo. Pa jih ni...

Za vstop v legijo veljajo tale pravila:

1. Vsak, ki se k legiji prijavi, ima iste dolžnosti in iste pravice, kakor reden vojak, dobi plačo, svojci podporo in prosto vožnjo do Ljubljane za isti dan, ako ima potrđilo od županstva, da se je prijavil za legijo.

2. Kdor ima vojaško opremo, puško, bodalo, samokres, daljnogled itd., naj prinese s seboj. Za to se mu da primerna nagrada, ko so se stvari cenile.

3. Vsak legijonar naj se preskrbi z zimskim perilom, kar se bo pa po dejanski vrednosti odškodovalo.

Narodna vlada v Ljubljani je brzozavno prosila belgrajske vlado, naj izposluje, da bo vrhovno poveljstvo ententinih armad določilo nemudoma demarkacijsko črto na naši severni meji.

Jugoslavija.

Največja potreba v Jugoslaviji je sedaj, da ostane na zunaj cela in se na znotraj okrepi. Da se doseže prvi namen, je poslala belgrajska vlada ententinih kakor tudi nevtralnim vladam naznanilo, da se je kraljevina Srbija preustrojila v združenov kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. S tem je naša enotnost na zunaj osvedočena in bomo imeli tudi na mirovni konferenci lažje stališče napram Nemcem in Lahom.

Naši zastopniki na mirovni konferenci, Pašič, dr. Trumbič, Vesnič in dr. Zolger so že došli v Pariz, kjer bodo, kakor trdno upamo, z vso odločnostjo zastopali naše koristi in pravične meje naše države.

Na znotraj se naša država okrepuje s tem, da se ustvari kolikor mogoče močna vlada, ki bo uživala vsestransko zaupanje pri ljudstvu. Zato je i belgrajska vlada koalicijska kakor ljubljanska pokrajinska vlada, to se pravi: v vladi so zastopane vse stranke, tako da tudi nosijo odgovornost vse stranke in da imajo take vlade vse ljudstvo za sabo. Le tako bo mogoče ohraniti red v teh časih, ko je vojska razrahljala vso disciplino, ko se pojavljajo sem ter tja boljševiška stremjenja, ki našo mlado državo in celo naše ljudstvo lahko spravijo v veliko nevarnost.

V Ljubljani bo obstajala pokrajinska vlada, ki se sedaj sestavlja, iz 7 članov, izmed katerih bo imela VLS. 3 člane, JDS. 2 člana in socialni demokrate tudi 2 člana. V tem slučaju je VLS. popustila od svoje večine prav zato, ker hoče, da so vse stranke enako odgovorne, da vlada s tem ohrani zaupanje pristásev vseh strank in da se tako vzdrži tako potrebna disciplina in red v Sloveniji. Disciplina in red pa je posebno še danes več kot strankarska korist.

Poleg tega se bo sklical pokrajinski svet, ki naj bi štel 108 članov, in ki bi tvoril nekak slovenski deželni zbor. Seveda ne bo imel ta svet postavodajalne moči kot prejšnji deželni zbori, temveč bo samo svetovalni in kontrolni organ narodne vlade. S tem bodo tudi širši sloji dobili na vlado potrebni vpliv, vlada pa bo imela ob svoji strani zanesljivega svetovalca. Čla-

ne tega sveta bodo imenovala posamezna stranke.

Tudi v Belgradu se bo ustanovil — do konstituante nekak državni zbor, državno veče, ki bo podpiralo in nadziralo skupno osrednjo vlado. Po narodnosti bo državno veče sestavljeno tako-le: Slovencev 38, Hrvatov 85 (iz Istre 9, Dalmacije 12, Reke 1, Medjimurja 2, Bosne in Hercegovine 12, Hrvatske in Slavonije 42, Vojvodine 7), Srbov 180 (iz Bosne in Hercegovine 32, Dalmacije 2, Hrvatske in Slavonije 20, Vojvodine 14, Črnegore 14, Srbije in Macedonije 108), muslimanov 15 in 3 Slovaki iz Vojvodine.

Socialni demokratje med seboj.

Socialni demokratje imajo nekaj pravih lepih načel o svobodi, toda reči moramo, da so ta načela precej boljša od njih samih. Kaj se je zgodilo na Nemškem? Po državnem polomu so se polastili državnega krmila socialni demokratje. Njihov dober namen je bil vpostaviti in vzdržati v državi red in v primernem času sklicati konstituanto. Del socialnodemokratske stranke pa je pri tem pozabil na načela svobode in se je bal, da pride v konstituanto tudi kdo drugi, ki ni socialni demokrat. To pa je treba preprečiti, če ne zlepa, pa zgrda. Zato pa proč s tedanjo vlado, ki ima tako hudobne namene sklicati konstituanto, kjer bi mogel tudi kdo drugi imeti besedo kot socialni demokratje. Seveda se pa vlada brani odstopiti. Nato je nastal med obema strujama boj na življenje in smrt. Špartakovci — tako se imenuje protivladna stranka — so s silo zasedli vladna poslopja, uredništva raznih listov ter zaprli celo vlado, ki so jo pa morali izpustiti, ker se ne čutijo dovolj močne. Po ulicah v Berlinu so grmeli topovi, strojnice so pokale, kri je tekla med brati. Dosedaj se je vlada še držala, ker jo vsi trezni ljudje podpirajo in treznih ljudi je danes po žalostnih skušnjah celo v Nemčiji precej.

Tedenske novice.

Drobne politične vesti.

Dr. Trumbič, naš zunanji minister, naroča Slovincem sledeči pozdrav: Pozdravite vse Slovence. Recite jim, da delam zanje, kot bi bil Slovenec. To ni samo beseda, to je obveznost.

Predsednika Narodne vlade Josipa Pogačnika so nasprotni strankarji v zadnjem času čez mero obrekovali, češ, da je razširjal za časa strelcev avstrijsko propagando in prostovoljne strelce izrabljaj. Sedaj pa je gosp. predsednik v časopisih natančno pojasnil vso zadevo, obrekljivci pa osramočeni gledajo v tla. Danes se čenč prodaja na vagono, čudno je le, da naši ljudje toliko verjamejo.

Narodni sveti se razpuste. Po naročilu belgrajske vlade se bodo Narodni sveti, ki so svojo nalogo izvršili in niso več potrebni, razpustili. Za likvidacijo njihovega imetja se ustanove posebne komisije, ki bodo podrejene prehodnogospodarskemu uradu.

Italijanske »pravice« do Istre. V Istri biva 305.000 Hrvatov in Slovencev ter 115.000 Italijanov, od katerih je pa okrog 55 tisoč umetno in prisilno poitalijančenih. Torej ostane pravih Italijanov samo 60.000 in zavoljo teh naj izgine nad 300.000 Slovencev in Hrvatov v italijansko žrelo?

Cehi na Dunaju. Češki narodni svet za Dunaj in Nizje Avstrijsko je izdal okoli, naj sruje vsi Cehi in Čehinje na Dunaju in v pokrajini, da si pridobe državljanstvo v Avstriji ter se potem udeležijo volitev v občinske zasoje in državni zbor. Samo malo verjetno je, da bi jim Nemci dovolili državljanstvo.

Usiljivi Nemci. Nemška Avstrija je razpisala volitve v postavodajalno skupščino. V svoj volilni red je privzela tudi stajersko mesto Radgono, ki je v jugoslovanski posesti. Zakaj Nemci niso določili, da tudi London voli v avstrijsko konstituantno?

Italijansko divjaštvo. V Zadru je neki Jugoslovian zaklical: »Živela Jugoslavija!« Italijani so mu za to prisodili tri leta ječe.

Hertling, znani bivši nemški državni kancler, ki je igral v zadnjem času vojske veliko vlogo, je v Monakovem umrl. Bil je glede vojske zelo popustljivega mišljenja in prepričan katolik.

Carigrad postane prosta luka. Sultan bo moral Carigrad zapustiti. S tem bo Turčija vendarle končno po sto- in stoletnih bojih izrinjena iz Evrope.

Domače novice.

»Slovenec« ne izhaja več zvečer, ampak od 15. t. m. dalje vsak dan zjutraj. Zvečer izhaja namesto »Slovenca« nov dnevnik z imenom »Večerni list«.

Naši Orli na Koroškem. Od predsedstva Zveze Orlov so se priglasili k legiji za Koroško bratje dr. Lovro Pogačnik, dr. Matej Justin, Ivan Podnesnik in Maks Peterlin.

»Vestnik krščansko-socialne zveze« bo začel zopet izhajati v Ljubljani. »Vestnik« bo glasilo naših izobraževalnih društev. Stane letno 15 kron in se naroča v Ljudskem domu v Ljubljani.

8urni delavnik se bo uvedel v najkrajšem času po vseh velikih obratih in tovarnah po Sloveniji. Največja budalost in nepravičnost pa bi bilo misliti na 8urni delavnik na kmetih. Zakaj če bi tem poletni delaji 8 ur na dan, bi moral kmet pol svojih pridevkov pustiti na polju. Na kmetih imajo zato pozimi kmetijski delavci toliko več počitka. Je tudi bistveva razloček med kmetiskim in tovarniškim delom.

Edinstveno orožništvo. Ministrstvo notranjih del in vojno ministrstvo pripravljata enotno organizacijo orožništva v celnem državnem teritoriju ujedinjene kraljevine. Poveljnik orožništva bo neki sedajni general, njegov pomočnik bo polkovnik Milan Mizler, sedajni poveljnik hrvaškega orožništva. Zdej rekrutirajo orožništvo, ki bo dobivalo mesečne plače 200 dinarjev (400 kron).

Tudi orožniki se organizujejo. V Ljubljani se je ustanovil odtsek, ki ima namen, ustanoviti orožniški svet. Namen tega orožništva bi bil sledeči: 1. Pospeševanje socialnega in gmočnega stanja orožniškega moštva. 2. Varstvo proti krivicam, katere bi se eventualno povzročale orožniškemu moštvu. 3. Vzgoja orožniškega moštva v narodnem duhu. 4. Ustanovitev strokovnega lista za orožniško moštvo. 5. Ustanovitev konzumnega društva. — Orožniški svet se snuje v sporazumu z višjim orožniškim poveljstvom.

Brezposelni dobe podporo. Vlada je sklenila dajati tistim brezposelnim delavcem, ki so člani kake bolniške blagajne in invalidom, ki so bili ob vpoklicu v vojske člani bolniške blagajne, dnevno podporo in sicer mladostnim do 18. leta 1 K 20 v, ženskam 2 K in moškim 2 K 50 vin. Poročeni za vsakega nepreskrbljenega člana 1 krošna na dan. Odračunati pa je morebitne druge dohode, ke, ki jih morda dobiva brezposelni. Prošnja se vloga pri županstvu ali prijavi posredovalnici, kjer se dajejo še podrobna pojasnila.

Nova razdelitev naše armade. Po novih določilih se opuste dosedanja vojna okrožja in domobranska dopolnilna poveljstva ter črnovojniška poveljstva. Na njihovo mesto stopijo enotno organizirana polkovna okrožna poveljstva. Po novem naredbeniku so naborni dolžnosti podvrženi vsi moški od 21. do 25. leta. Armada se deli v

tri pozive in črno vojsko. Prvi obsega letnike od 21. do 31. leta, drugi od 32. do 37. leta in tretji od 38. do 45. leta, črna vojska za skrajno silo od 46. do 50. leta. Razdelitev v nova polkovna okrožja se bo v najkrajšem času izvedla po vsej Jugoslaviji.

Ljubljanska policija se pomnoži od 130 na 200 mož.

Slovenske predstave v nemškem gledališču v Ljubljani. Predsednik nemškega gledališkega društva se je zglasil pri konzorciju Narodnega gledališča in izjavil, da je pripravljen dati nemško gledališče na razpolago za slovenske predstave.

Učitelji proti sokolski in orlovski telovadbi med šolsko mladino. Kakor znano, je Narodna vlada določila, da smejo Sokoli in Orli zbirati svoj narasčaj iz ljudskih šol in telovaditi v šolskih telovadnicah. Učitelji, združeni v Slomškovi zvezi, so odločno proti temu, ker bo s tem šolski pouk znatno trpel in se bo hče-nočeš zanašal politični boj že med šolsko mladino. Imajo prav. Otrok je za šolo in domačo hišo.

Jugoslovanska dijaška zveza se je ustanovila 6. t. m. v Ljubljani. Namen je, zbirati jugoslovanske visokošolce pod krščanskim praporom.

Za srbsko siročad se je 8. t. m. odpravil prvi vagon z oblačili in blagom, približne vrednosti 100.000 kron, pod varstvom vojaškega oddelka s častnikom. Druga pošiljatev bo obsegala 8000 parov čevljev, ki so se v delu in se odpravijo h koncu tega meseca. Za nabavo teh čevljev se je nabralo dosedaj okroglo 52.000 kron. Zbirka se nadaljuje. Denarni prispevki naj se pošiljajo blagajničarki gđe. Mariji Wessnerjevi v Kolodvorski ulici, blago naj se oddaje v pisarni »Dobrodelnosti« na Poljanski cesti.

Odpovedane trafike. Vlada je vsem trafikantom odpovedala trafike in jih bo na novo razpisala. Ker je dosedaj veliko trafik v rokah znanih bogatašev, hče vlada te trafike podediti potrebnim invalidom.

Umrli pri Razdrtem naš zvesti somišljenik in zaupnik S. L. S. posestnik Alojzij Glažar. Bil je nad 20 let »Domoljubov« naročnik in cerkveni ključar. Pred dvema meseci mu je umrl sin edinec N. v m. p!

Oderuštvo brez primerel. Neka gospa je iskala za svojo hčerko učenko po Ljubljani stanovanje s hrano, a ga ni mogla dobiti. Slednjice se ji je posrečilo, in sicer za 480 kron mesečno!

Grozna nesreča v Spodnji Šiški. 9. t. m. opoldne je prišel neki mornar-delavec v državni mlarni v Spodnji Šiški po nesreči z obteko preblizu koleca, ki je potegnito nesrečneža s seboj in ga popolnoma razmesarilo. Telo mu je zvilo v nekaj klopčič. Navzoči pravijo, da je telo, ki sploh ni bilo ničemur podobno, ječalo še tedaj, ko so zbirali njega — še na tleh ležeče ter na kolesu vi-sece — hče...

Roparski umor v Kozarjih. 4. januarja t. l. okoli 8. ure zvečer je bil umorjen in oropan posestnik Ivan Rožnik iz Dolenje vasi pri Polhovem Gradcu. Umorjeni se je peljal iz Ljubljane proti domu na svojem voziku. Nedaleč izven vasi Kozarje počita dva strela. Eden ga je zadel v glavo pod desnim bencem, drugi strel mu je šel skozi vrat. Našel ga je komaj četrti ure po dogodku njegov svek. Ugotovljeno je, da je bil vzlet Rožniku denar, ne pa tudi ura z veržico. Konj z vozikom je prišel sam na Dobrovo. O storilcih doslej ni sledu.

Lahek posel z dobri zaslužkom se nudi spretnim, podjetnim fantom in možem. Pojasnila se dobe pisмено ali ustmeno ob delavcih, ki zredišiški prostornih lista »Slovenec« v Ljubljani.

Organistom in cerkvenikom se nudi pošten postranski zaslužek. Iz posebne prijaznosti posreduje uredništvo »Slovenca«. Delavci in delavke, spretni, ljubljani med svojimi sotovarji, si lahko postrani veliko zaslužijo. Ponudbe sprejema uredništvo »Slovenca«.

Kdo izmed vojakov 17. pešpolka, 3. bataljona, ve kaj o Alojziju Turku iz Loškega potoka. Nazadnje je bil v Tirolah pri

10. poljski stotniji, vojna pošta 613. Blagovoli naj poročali materi Mariji Turk, Retje 69, Loški potok.

Kdo izmed vračajočih se ujetnikov ve kaj o Jožetu Kozlevčar, pešcu domobranskega polka št. 27, 8. stotnija, vojna pošta 48, ki je bil dne 14. marca 1915 v Karpatih od Rusov ujet in na Ruskem se nahajajoč: Ob 9. vojs. Donaskovo salskoj okrug Otomansk postolje, ekonomija Popova, Rusija. Sporočiti naj: Mariji Kozlevčar, Maši vrh 6, pošta Litija.

Komu izmed vrnivših se vojakov je kaj znano o topničarju Viktorju Zemljak, ki je služil pri poljskem topničarskem posku št. 28, baterija 6, vojna pošta 407. Zadnjo karto je pisal 31. oktobra 1918. Nahajal se je na Tirolskem. Ako bi bilo komu kaj znano, naj blagovoli sporočiti to njegovi sestri Ljudmili Zemljak, Rajhenburg ob Javi, Stajerski.

Kdo izmed vračajočih se iz ruskega ujetništva kaj ve o Antonu Pezdirc. Služil je pri 17. polku in prišel v ujetništvo 14. svečana 1915; zadnjič je pisal 1. prosinca 1918 iz Tashkenta, Turkistan, Azija. Proti povrnitvi stroškov naj naznani njegovi materi Mariji Pezdirc, Slanavas št. 27, pošta Metlika na Kranjskem.

Dopis

Lepo nagrado dobi. Kdo kaj ve o Francu Lazarju, vojaku 117. polka, 11. stotnije, vojna pošta 613. Zadnjo karto sem dobila od njega 29. septembra 1918, a 15. oktobra je prišel brzojav, da je zakopan v Anass pri Inomostu. Prosim njegove tovariše, kateri ve kaj o njem, da piše čimprej obširneje na slovo: Vdova Marija Lazar, parna pilarna Turapolje, pošta Vel. Gorica pri Zagrebu. Nagrado bom poslala po pošti.

Cerkvene vesti.

Slovenski bogoslovci. V Ljubljani je v zadnjih treh letnikih skupno 17 bogoslovcev, v prvem letniku pa 52. V Mariboru je v prvem letniku 9 bogoslovcev, v zadnjih treh letnikih pa skupno 12 bogoslovcev.

Bogoslovni vseučiliški profesor na zagrebškem vseučilišču je postal dr. Franc Grivec, dosedaj profesor v ljubljanskem semenišču.

Cerkveno premoženje v bivši Avstriji. Socijalni demokrate in razni drugi svobodomiselnici — slovenski ne izvzemši — vedno kriče, kako velikansko premoženje ima katoliška Cerkev, več milijard. Sedaj so pa izračunali, koliko ga je. Nič več kot 813 milijonov, od tega pa mora živeti na desetisoče duhovnikov, cela vrsta dobrodelnih zavodov itd. Če zdaj pomislimo, da je en sam vojni dobičkar tekom vojne precej več zaslužil, potem je cerkveno premoženje precejšnja malenkost proti tem prijavam.

Papeževo delo za ujetnike. Sv. oče je naprosil entento, naj odpusti vojne ujetnike osrednjih držav v domovino. Vse kaže, da bo ententa ugolila tej prošnji.

Papež Benedikt XV. in Wilson. Znano je, da je Wilson obiskal v Rimu papeža Benedikta XV. kljub temu, da je ententa odklonila njegovo navzočnost pri mirovnem kongresu. Vendar se zdi, da bo segal papežev vpliv tudi na mirovno konferenco. Ze v London je poslal papež poslanika k Wilsonu in časopisi domnevaajo, da gre sv. očetu zato, da ne zagotovi pri mirovnih sklepkih tudi varstvo Cerkev in verskega pouka mladine. Verjetno je, da bo Wilson, ki ga — kakor doslej moremo videti — res preveča duh skrajne pravičnosti in ki je sam kot sin anglikanskega duhovnika veren profesionalni, razumel in podpiral papeževo delo. Wilson sam je priznal, da je to voljo do pravičnosti, na kateri je skušal vztrajati cel čas vojne, črpal iz vere.

Ločitev cerkve od države v Nemčiji. Nadškof v Monakovem je v svojih novoletnih poslanici priporočal, naj se ločitev cerkve od države ne izvrši po francoskem vzoru, marveč tako kakor v Ameriki.

Mladeniška vzgoja. Krščanska socialna stranka v Nemški Avstriji je razglasila o Božiču volilni odlic. V njem se dotakne tudi vzgoje in šole. Dotični odlomek se glasi: »Kršč. soc. stranka zahteva, da se mladini nakloni npravoverska vzgoja; zato pa odklanja

brezverno šolo. Že vnaprej se zavaruje proti vsaki nameri, ki bi utegnila sprožiti kulturni boj. Z neplođnimi praskami te vrste bi se samo otežilo delo prenovljenja.

Za katoliško vzgojo. Na Bavarskem so sestavili zastopniki vseh društev za katoliško vzgojo (okrog 6000 učiteljev, učiteljic, katehetov ter okrog 300.000 mladičinskih prijateljev) zgodovinsko važno spomenico ter jo poslali ministrstvu za pouk in bogočastje. V spomenici opozarjajo z vso odločnostjo na nevarnosti, ki prete solstvu in vzgojstvu na Bavarskem, ter poudarjajo, kako potrebno je, da se uprav sedaj mladina izolika in vzgoji na podlagi trdnih in večnotrajnih verskih resnic. To prepričanje je krepko vkoreninjeno ne le v zastopnikih kat. vzgojnih društev, marveč tudi v najširših slojih prebivalstva, ki hoče mladino dobro ter odstraniti nesrečne vojne posledice. Če bi hotela sedanja vlada skriti ali pa celo izključiti obvezni verski pouk in odstraniti dosežanje verske vzgojne pomočke, ali preustrojiti solstvo v tem zmislu, bi izzvalo tako ravnanje odločen ugovor in zbudilo silne boje, tako da bi bil ogrožen javni red. Končno so zastopniki še pristavili: S tem opozarjamo sedanjo začasno vlado na odločno in zvesto versko prepričanje katolištva, kakor tudi na razumno upoštevanje verskega vpliva med drugimi krogi. Ako bi se ta opcin preziral in bi vsled tega nastale usodopolne, nepregledne posledice, imamo zavest, da smo proti vsaki krivdi in da smo nanje pravočasno opozorili. — Tako govori odločno katoliško ljudstvo bavarsko.

Iz naših društev.

Izobraževalno društvo v Meckinjah priredi 19. t. m. ob pol 4. uri popoldne v društvenem domu predstavo: »Tihotapec«, narodna igra v petih dejanjih (po Jurčicu).

Slovensko kat. izobraževalno društvo v Dobrnjicah je priredilo protestni shod. Govoril je č. g. kaplan iz Trebnjega. Povedal nam je marsikaj dobrega, za kar smo mu prav hvaležni. V nedeljo, 19. t. m., ob 3. uri, uprizaro naše slov. kat. izobraževalno društvo igro »Domen«. Vse prijatelje našega društva ujudno vabimo, da pridejo pogledat našega Urha. Zal mu ne bode, kdor pride; poščne zabave in smeja bo dovolj.

Razne vesti.

Srbi sprejeli gregorijanski koledar. Vsi merodajni krogi, cerkveni in vladni, so se zedinili, da se uvede gregorijanski koledar. Vsled pravoslavnih božičnih praznikov, ki bi odpadli, če bi se koledar uvedel že z novim letom, se je določilo, da bo 27. januar po gregorijanskem, in 14. januar po pravoslavnem koledarju zadnji dan razlike med obema koledarjema. To je dan sv. Save. Pravoslavni bodo 14. januarja svoje številke preskočili na 28. januar naše številke. To bo mesec, ki bo dolg samo 17 dni. Za uradnike vsakakor prijetno.

Gospodarske

Bivši avstrijski cesar bo moral plačevati davke. Glasom socialno-demokratske korespondence je predlagal poslanec Schiegl, naj razveljavijo določbe, po katerih je avstrijski cesar prost vseh davkov. Kakor znano, so bili v stari Avstriji vsi, ki so pripadali dvoru, prosti vsega davka.

Brezposelnost. Na Dunaju je 88 tisoč brezposelnih ljudi, od teh jih dobiva 55 tisoč po 7 kron na dan podpore — a drugi so brez kruha.

Časopisje na Dunaju. Na Dunaju izide vsak dan 100.000 krščanskih časopisov in 800.000 takih, ki stoje pod židovskim vplivom. Zalostno!

Vojni ujetniki bivše avstrijske-ogrške monarhije v Sibiriji. Danski ministrski predsednik Cramer poroča, da število vojnih ujetnikov pada, ker odhajajo k narodnim četam. V Sibiriji so našli 13.000 častnikov in 85.000 vojakov ter 50.000 delavcev. Japonci so prevzeli v vzhodni tabor 6000 častnikov in 9000 mož, za katere dobro skrbje. Položaj v zahodnih taborih je slabši in bi bilo želeli, da prevzamejo ententine vesile, posebno pa

ameriške Zvezne države, ostale vojne ujetnike. Ameriški Rdeči križ v Vladivostoku je pripravil, da prevzame izročitev pošte in seznamov imen danskemu Rdečemu križu, ki bo posiljal mala naznanila vojnim ujetnikom v Sibiriji, in sicer se morajo poslati taka kratka obvestila po dopisnicah na naslov: Danski Rdeči križ, Dunaj I.

Stavka natakarkjev v Berlinu. Na Silvestrovo so pričeli vsi berlinski natakarkji nenadoma stavkati. Podjetniki so že prej odklonili njim izročeno zahtevo po odpravi napitnine in uvedbi stalne plače, ki so jo stavili berški natakarkji. Na Silvestrov večer pa je izbruhnila stavka. Vse je bilo prirejeno za velike silvestrovo veselice, umetniki in godbene kapele so bile že na svojih mestih, ko se je zdajci pojavila deputacija natakarkjev in zahtevala, da se jim ugodne zahteve. Ker so podjetniki odklanjali podpis pogodbe, so natakarkji zapustili podjetje. Formirali so se v demonstracijsko vrsto in nosili pred seboj zastave z napisi: »V Berlinu je osem tisoč brezposelnih natakarkjev! Proč z napitninami! Živel osemurni delavnik!« Demonstrantov je bilo vedno več, ker so se jim pridružili tudi drugi delavci. Na Novega leta dan so demonstrirali dalje, nakar so podjetniki zaprli svoje obrate.

Rozevelt, bivši ameriški predsednik, je umrl, zadet od kapi.

Velikanski gozdni požari so divjali meseca oktobra v amerišanski državi Minesota. Ogenj se je tako hitro širil, da ljudje niso mogli pravočasno zapustiti vasi in bivališč v bližini gorečih gozdov. Tako je prišlo večkrat 1000 ljudi ob življenje in samo v mitvašnici mesta Dubuit je ležalo 300 sežganih trupel. 40.000 ljudi je brez strehe. Vasi je uničenih 30. Vseposvodi so ležala sežgana trupla, mnogi pa so poskakali v vodo, da bi se rešili, pa so pri tem utonili.

Gospodarski del.

Rok za prošnje za vojaške podpore podaljšan.

Narodna vlada je v soti 9. januarja t. l. sklenila, da se prošnje za prispevek za preživljanje vpolkincev ali ujetih, za naklonitve nujno potrebnim svojem invalidov, padlih, vsled vojne umrlih ali pogrešanih vojakov, za amerišanske podpore podaljšan do 31. januarja. Podpore se bodo dajale res le nujno potrebnim upravičencem. Vse te prošnje se morajo vložiti pri davkarjih.

Podpore invalidom. Invalidi, ki so vsaj 20% nesposobni za svoj poklic in res ne morejo izvrševati svojega dela in so res potrebni, imajo poleg invalidske pokojnine, če jim je že nakazana, pravico do naklonitve, ki zneso po odstotkih njihove invalidnosti od 1 K do 1 K 60 vin. na dan. Invalidi, ki še niso bili pri superarbitraciji, naj pisмено potom orožništva prosijo na svoje vojnodopolnilno poveljstvo, da jih čimprej pokliče k superarbitraciji, pri kateri bodo dobili takoj izplačane primerne doklade. Da pa morejo njihovi res potrebni svoji prositi za naklonitve, naj se do tako invalidi pregledati pri okrajnem uradnem zdravniku in če jia bo spoznal vsaj za 20% nezmožne za poklic, potem njegovi res nujno potrebnim svoji do 31. januarja pri svoji davkarji lahko prosijo za naklonitve.

Pokojnine invalidov, vojnih vdov in sirot.

Vse te osebe že nekaj mesecev niso dobile svojih pokojnin z Dunaja po pošti. Narodna vlada se je veliko trudila, da doseže redno pošiljanje teh pokojnin. Dunajska pošta hranilnica in penzijska likvidatura sedaj zopet redno poslujeta in sta ravnokar sporočili, da bodo vsi upravičenci dobili zastale zneske in pokojnino za januar še tekom tega meseca. Kdor bi denarja pa vendarle ne dobil, naj to z natančnimi podatki sporoči »Jugoslovanskemu zastopstvu SHS«. Dunaj I., Seilerstraße 30/L, ki bo izposlovalo hitro in ugodno rešitev.

Zigovanje bankovcev.

Te dni se je razglasila v »Uradnem listu« naredba povejanosti za notranje zadeve in za finance, ki po naročilu kr. ministrstva v Beogradu odreja zigovanje (štempljanje) bankovcev avstro-ogrške banke. To je prvi korak, da pridemo polagoma spet do polnovrednega denarja. Naše prebivalstvo je pač inteligentno dovolj, da bo samo znalo ceniti njega dalekosežni pomen. Brezprimerne in anarhične draginje, pod katero ječimo, ni zakrivilo samo pomanjkanje blaga, tudi dobičkarji in spekulantje vsch vrst in slojev nimajo vsega na vesti, dober del gre na rovaš dejstva, da sta slaba politika in — vsled tega čisto naravno tudi — slabo finančno gospodarstvo blagopokojne Avstrije spravila naše bankovce najprej na svetovnem trgu in potem še v inozemskem prometu skoro ob ves kredit.

Če ozdravimo bankovce, izpoljena je torej eden predpogojev, dasi ne edini, da ozdravi naše gospodarstvo v obče. Vsakdo bo razumel, da se nihče ne more lotiti te težavne operacije, dokler ne ve, v kakem obsegu je naš trg okuzen s slabimi bankovci. Zato je treba najprej ugotoviti dotično celokupno vstop in zabrati nadaljni dotok. To se pa da najlažje in najzanesljiveše izpehati na ta način, da se vsak bankovec zaznamuje z njegovim znamenjem, to je »zigovanje«, kot pravijo Srbi in Hrvati, ali po domače štempljanje. Že kot tako je torej zigovanje za celokupnost in za vsakega posebej tako važno, da smemo pričakovati, da se bo prišlo zadnja krona k štempljanju. Za tiste pa, ki se sieno ali trmast dovolj, da tega ne vidi ali noče videti, bodi pristavljeno še to, da z nezigovanimi bankovci po 20. januarju ne bo mogli piti plačati davkov ne drugih dolgov pri državnih in javnih blagašnicah, niti se mu bodo taki bankovci svočasno zamenjali za dobre domače.

Štempljanje bodo ralaš za to imenovane komisije, katerih člani bodo župan (in njegov namestnik) in še nekaj drugih zanesljivih oseb, ki jih bo imenovalo okrajno glavarstvo. Te komisije bodo poslovale za eno ali več občin skupaj ali za odločke občin po navodih okrajnega glavarstva. Udeleženci zvedo pravočasno po občinskem predstojniku, v katerem kraju bo poslovala zanje določena komisija. Vse družbo bo kaj enostavno: izpolniš »prijavo«, ki jo dobiš pri okrajnem glavarstvu ali pri komisiji za par vinarjev in predložiš to prijavo z bankovci vred svoji komisiji. Štempljati se mora v tvoji navzočnosti, bankovce pa dobiš takoj vrnjene. Pomažaj si pa lahko tudi na ta način, da izročiš bankovce denarnemu zavodu.

Na dan torej z bankovci! Proč s tisto nezaposlostjo, ki ste jo gijili do prejšnje državne uprave, danes vas pozivlje vaša lastna, domača vlada, ki ne dela za tuja ali celo za sovražnika, marveč za vas in nima nobenega drugega namena, nego spelati voz denarnega gospodarstva iz jarka, ki v njem tiči napol pelomljen, spel nazaj na cesto in potem do kolara in kovča.

Nič se vam ne bo zgodilo. Celo zvedati davčni oblasji je izrecno prepovedano stikati po volah, ki ste jih prinesli zigovati, zatiniti bo morala obe oči. Tudi vsem tistim, ki so zaposleni pri zigovanju, je zahtazana stroga molčecnost. Vlada zadržno pričakuje od njih razsodnosti in ču'a odgovornosti dovolj, da se bodo ravnali po tem predpisu. Če bi se pa le kdo spozabil in kaj izdal — naznanite ga brez ozira na levo in desno okrajnemu glavarstvu (ministra tu v Ljubljani), kaznovano bo, da si bo zapomnil.

Sicer Vam pa — kakor rečeno — naredba omogoča, da se izognete komisiji. Pojdite k denarnemu zavodu (hranilnici, banki), do katerega imate zaupanje in ki bote o njem zvedeli, da sme sam štempljati bankovce, in dogovorite se z njim, da preštemplja tudi Vaše. Ne dvomimo, da Vam bodo šli v skupnem interesu kolikor mogoče za roko.

Slednjč še par besedi na naslov tistih, ki jih bo glavarstvo poklicalo, da sodelujejo pri zigovanju, to je »zaupnike«, kot jih imenuje naredba. Da se bodo posvetili svojemu poslu z vso vmo in vestnostjo, ki jo zahtevata skrajna važnost in nujnost zigovanja, ni treba, da bi se jih še posebej opozarjalo. Če

tudi je pa javna uprava pripravljena, da jim povrne izredne stroške, ki bi jih jim povzročili posli žigosanja, apeluje vendar na njihovo domorodstvo, da se po možnosti odpovedo prostovoljno ti odškodnini. Ne stojimo ravno slabo — zapravljati pa tudi ne smemo. Naj prodre končno v vse sloje spoznanje, da naša sebi, kar naša javnosti, spoznanje, ki odlikuje zrele narode in ki se pri nas ob prejšnjih razmerah ni moglo razviti, ki naj je pa tembolj gojimo sedaj.

Ka, mora kmetovalec vedeti o gnojilih?

O GNOJENJU V OBČE.

Zakaj mora kmetovalec gnojiti?

Kmetovalec mora gnojiti zato, da preskrbi rastlinam v zemlji potrebnih redilnih snovi.

Ali nima zemlja potrebnih redilnih snovi vedno v sebi?

Ne; neprestane košnje in žetve in paša izsesavajo našo zemljo, zato ima večinoma le malo redilnih snovi v sebi.

Katerih redilnih snovi pa največkrat primanjkuje v zemlji?

V zemlji pogosto manjkajo:

1. dušca,
2. fosforne kisline,
3. kalija,
4. apna.

Ali poznamo te redilne snovi?

Dušec ti je dobro znan po neprijetnem duhu, ki nastane, ako sežgeš kosmič voine ali las ali kadar pritisne kovač ob kovanju žarečo podkev na kopito. — Tudi ostri vonj v konjskem hlevu, ki ti sili solze v oči, ima svoj vir v dušcu (amonijak).

Fosfor pozna vsakdo od glavice starih žveplenk, ki so puščale za seboj svetlo fosforato sled, ako si potegnil z njimi v temi po steni.

Kalij smo rabili, četudi nismo poznali njegovega imena, že izdavnja za gnojenje v obliki lesnega pepela.

Apna pozna vsakdo.

Ali mora biti teh četvero redilnih snovi vedno v dovoljni meri v zemlji?

Zemlja mora vsebovati te 4 redilne snovi vedno v zadostni množini; ako nedostaja le ene, potem tudi ostale ne morejo prispevati k rasti.

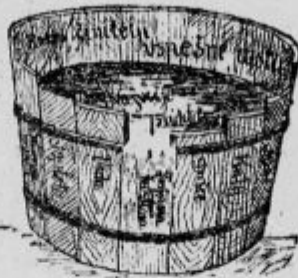
Kako si pa zamoremo to dejstvo prav živo in jasno predstaviti?

Prehrano rastlin primerjamo lahko z lesenim čebrom, s kakršnim zajemamo vodo (slika 1). — Na tem čebriču predstavlja vsaka doga kako redilno snov, oziroma kak drugi činitelj, ki je za rast neobhodno potreben (voda, toplina, solnena svetloba). Ako manjka le ene same doge, ne drži čebrič niti vode. Če je kaka doga do polovice odlomljena, tedaj more držati čeber le še polovico vode.

Če je kake redilne snovi samo polovica potrebne množine v zemlji, tedaj se zamorejo razviti rastline samo do polovice svoje zmožnosti.

Ravno tako moreš primerjati rastlinsko prehrano z verigo, katere posamezni členi nam predstavljajo redilne snovi.

Ako le en sam člen te verige ni dovolj močan ali če ima kako razpoko, se ti odtrga veriga, če jo obtežiš, pa naj bodo ostali verizni obročki še tako močni. Jakost verige se torej ravna po najslabšem obročku.

Ravno to velja za rastlino pri usvajanju (sprejemanju) redilnih snovi. Na določenem zemljišču zamoreš doseči le tolikšen pridelek, kakor ga je v stanju proizvesti ona redilna snov, ki se nahaja v najmanjši množini v zemlji — seveda morajo biti tudi vsi drugi pogoji za rast ugodni, kakor n. pr. vlaga, toplina, rahla zemlja itd.

Ali moremo te redilne snovi nadomestiti popolnoma s hlevskim gnojem?

Hlevski gnoj ne zadostuje, da bi popolnoma nadomestili te redilne snovi; zakaj ne? Zato ker:

1. Ne pokrмимо vseh poljskih pridelkov v domačem gospodarstvu, ampak jih velik del porabimo drugače; zato se poljski pridelki tudi ne vrnejo v hlevskem gnoju, v gnojnici in mešanču (kompostu) popolnoma nazaj v zemljo. Velik del žetve, ki ima v sebi največ redilnih snovi, n. pr. pšenica, rž, oves itd. prodamo in tako odtegnemo svojemu kmečkemu gospodarstvu mnogo redilnih snovi.

2. Pa tudi od tistih pridelkov, ki jih pokrмимо doma, pride le manjši del v gnoj in gnojnico; drugi del — in sicer najredilnejši — pa tvori kosti, maščobo, meso, mleko itd. naše živine. Na ta način iztrgamo leto za letom s prodajo mleka in odrasle ter pitane živine gospodarstvu mnogo fosforne kisline in dušca; večji del živalskih kosti obstoji namreč iz fosfornokislega apna, meso pa ima v sebi zelo veliko dušca.

3. Slednjic pa zgubi vsak hlevski gnoj nekoliko svojih redilnih snovi v hlevu, na gnojišču in na polju.

To so vzroki, zakaj da hlevski gnoj redilnih snovi, ki smo jih z žetvijo odtegnili polju, ne more nikoli popolnoma nadomestiti, ampak ga moramo izpopolnjevati s trgovskimi umetnimi gnojili.

(Dalje prih.)

Gospodarska obvestila.

Za sladkor! 9. t. m. je prispela v Ljubljano ententna komisija, da se pogovori z Narodno vlado, kako bi spravili 2500 vagonov živil preko slovenskega ozemlja v Nemško Avstrijo, predvsem na Dunaj. Naša vlada

pa o kakih dovolitvi ni hotela ničesar slišati, češ: Nemci nam ne dovolijo dovažati preko njihovega ozemlja sladkorja, petroleja in solni temveč so nam sladkor naravno ukradli, da si je bil za nas namenjen in so ga samu itak že poprej dobili od Čehov, zato tudi mi ne dovolimo prevoza preko našega ozemlja. Ententna komisija je pa bila mnenja, da ima itak pravico prevoza in da nas ne bo dosti vprašala, na kar so naši izjavili, da se bodo udali samo sili. Nemci nam ne dajo sladkorja, petroleja in soli, potem pa jim tudi mi ne pomagamo do živeža. Končno so se sporazumeli v toliko, da se komisija poda na Dunaj z zastopnikom naše vlade, in da bodo tam na Nemce vpilivali, naj dovolijo uvoz sladkorja, petroleja in soli v Jugoslavijo. Domače

Novi kolki in železniški vozni listi. Z dnem 15. januarja pridejo v promet novi kolki in železniški vozni listi Novih kolkov se izda za prehodno dobo same 10 vrednostnih kategorij in sicer po 2, 10, 20, 30 in 50 vinarjev in po 1, 2, 3, 5 in 10 kron. Novi železniški vozni listi se izdajo v dosedanjih oblikah s slovenskim besedilom in sicer z viškanim točkom po 30 vin. in 1 K 20 vin za navadno tovarno blago in po 30 vin. za brzoovozno blago. Kolki izdaje 1910. in vozni listi, ki se nahajajo sedaj v prometu, se z 28. svečanom 1919 popolnoma razveljavijo. Razveljavljeni neuporabljivi koliki in vozni listi se od 1. svečana do vstevsi 31. sučca 1919 lahko brezplačno zamenjajo pri finančni deželnih blagajni v Ljubljani in davčnih uradih proti novim kolkom ozir. voznam listom v smislu tozadevnih postavnih določil in predpisov.

Promet s klavnimi prašiči in teleti je na ozemlju Narodne vlade SHS prost. Tudi oddaja mesa je prosta. Uradno določene cene pa se ne smejo prekoračiti. Kdor jih prekorači, bo strogo kaznovan in se mu odvzame obrtna pravica. Cene so sledeče: Živa teleta prve vrste 6 K, druge vrste 5 K 1 kg, meso s priklado prve vrste 10 K, druge vrste 9 K. Svinjsko meso sveže 14 K, prekajeno 18 K, glavina in parkljevin 8 K, kranjske klobase 24 K, speh 22 K, mast 30 K 1 kg.

Promet s plemensko govejo živino. Poverjenstvo za kmetijstvo v Ljubljani določa, da je promet s plemensko govejo živino in z govejo živino v gospodarske namene v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani prost. Izvažati se sme taka živina iz območja Narodne vlade SHS samo z dovolitvijo te Narodne vlade. Predpisi o prometu s klavno živino, o živinskih potnih listih in o prepovedi živinskih sejmov ostanejo še nadalje v veljavi.

Evidenca konj. Vojaška evidenca konj v Ljubljani razglašja: Zadnji čas gonijo mnogi v Ljubljano konje, katere so prevzeli od Narodne vlade. Ravno tako se množe prošnje, da bi se smeli konji oddati ali zamenjati. Dokler ne pride v dotično občino klasiifikacijska komisija, katera bode take prošnje upoštevala, morajo ti konji ostati pri dosedanjih gospodarjih. Ako gospodar ne bi mogel konja vzdrževati, potem ga mora občina podpirati s krmo ali pa konja prevzeti in ga oddati v rabo in oskrbo kakemu drugemu posestniku v svojem okolišju. Stroške za oskrbo konj, kateri ne ostanejo v lasti dosedanjih posestnikov, bo določila in izplačala komisija. Oziralo se bo na to, v kakem stanju so dotični konji in kako so se uporabljali. Iz nekaterih krajev prihajajo poročila, da se oddani konji preveč uporabljajo in preslabo hranijo, češ, da jih bo komisija manje cenila, ako bodo v slabem stanju. Takim posestnikom se bodo konji odvzeli, ne da bi se jim izplačala odškodnina oziroma povrnila stroški. Komisije, katerim bodo dodeljeni zastopniki politične oziroma občinske uprave, prično delovati koncem meseca januarja. Ta razglas je obenem odgovor na razne dopise.

Bankovci v Nemčiji. V Nemčiji je v prometu, kakor javljajo časopisi, za 49 milijard papirnatega denarja. Za 20 mark v zlatu se plačuje 90 mark v papirju.

„Slovenka“ glasilo slovenskega ženstva.

„Slovenka“ je edino slovensko žensko glasilo in bo prinašala članke o vseh ženskih vprašanjih in strokah: o ženskem stališču doma in v javnosti, v mestih in na deželi, o ženskih poklicih, izobrazbi, o vzgoji, o gospodinjstvu, o ženskem pravnem varstvu itd. Poleg tega bo prinašala „Slovenka“ tudi leposlovne črtice, povesti, pesmi naših priznanih pisateljev in pesnikov. Tako bo, kakor trdno upamo, preskrbljeno v „Slovenki“ za umsko in srčno izobrazbo slovenske žene in slovenskega dekleta. — „Slovenka“ stane za celo leto 12 kron, za pol leta 6 kron ter bo izhajala enkrat na mesec na 24 straneh z ovitkom. — Naročnina naj se pošilja po poštni nakaznici na naslov: Upravništvo „Slovenke“ v Ljubljani, Katoliška tiskarna. — Vsem slovenskim ženam in dekletam „Slovenko“ najtopleje priporočamo. Prva številka „Slovenke“ izide koncem tega meseca ter ima naslednje članke:

Cilka Krekova: SESTRAM!

Pred seboj imate „Slovenko“, naš list, naše žensko glasilo. Rodila jo je ljubezen do nas, skrb za naše potrebe in koristi. . . A naša potreba je srčna in umska izobrazba, naša korist, pravica do poštenega dela in zasluzka, . . . naš cilj нравna, telesna in gospodarska blaginja celokupnega našega naroda . . .

Itd.

Dr. Anton Bonaventura Jeglič: ŽENA O KRŠČANSTVU.

Pozdravljam „Slovenko“, ki naj izobrazuje in razveseljuje naš ženski svet. Upam, da ustrezem, ako pokažem, kako krščanska vera ženo spoštuje in povečuje . . .

Itd.

F. S. Finžgar: NAŠE KMETISKO ŽENSTVO IN NOVA DOBA.

Vse drhti ko v mrzlici. Vse se prenavlja, vse na novo preraja . . . Vse je v povojih, samo eno vemo, da imamo Jugoslavijo, ki nam je nihče ne iztrga več. Toda celo to bi nam radi oškrunili nekdanji in sedanji sosede: Lah, Nemec in Mažar. Bojimo se za vsako ped zemlje, za vsakega brata in sestro, in težko, težko čakamo mirovnega kongresa. Na kmetih je mirneje . . .

Itd.

S. M.: STOLETJE OTROKA.

Tam v mrzli švedski je zatlel začetkom tega stoletja plamen, ki je podžgal širne kroge. „Dvajseto stoletje — otrokovo stoletje“, tako je zaklicala navdušena švedska pisateljica Ellen Key . . .

Itd.

Dr. Franc Mohorič: ŽENSKA IN PRAVO.

. . . Moralna vrednost narodov se meri po njihovem stališču do žene, nočanja

vrednost vsakega prava se ceni z njegovega stališča do žene, kakšno bo naše bodoče pravo? . . .

Itd.

Dr. Franc Jež: KAJ JE S PODPORAMI?

Oblasti so v zadnjih mesecih velikemu številu ustavile takoimenovane vojaške in amerikske podpore. S 15. januarjem leta 1919. so za obe vrsti podpor stopili v veljavo čisto novi predpisi, ki bistveno izpreminjajo dosedaj predpise. Zato je v naslednjih vrsticah popisano, kaj je s temi podporami do 15. januarja tega leta in kdo bo po tem dnevu imel pravico do podpore.

Itd.

—r—: NAŠA MLADINA.

Vojska je huda nesreča, to smo občutili vsi. Nihče pa ni bil od nje toliko prizadet, kot naša mladina. Vse toži, da je izpridena, podivjana . . .

S. T.: ŽENSKA NADALJEVALNA SOLA PO VOJSKI.

Zaorila je mogočna pesem osvoboditve itd. . . .

Vzgoji vobče, zlasti pa vzgoji ženske mladine se je dosedaj posvetilo premalo skrbi. Mestne deklice so imele pač že tudi dosedaj dovolj priložnosti za naobrazbo, če so jo le hotele izrabiti. Vse bolj žalostno je bilo na deželi . . .

Itd.

M. Elizabeta: I TEBE, ŽENA . . .

Slovensko ženstvo, tudi tebe kliče naš dom, vsak kosček naših tal; izplakal lastno kri je nad mrliče, izpil do dna je najbridkejšo žal . . .

Itd.

Mihael Moškerc: DR. KREK IN ŽENSKA.

„Sveča, ki se prižge, da gori za druge tiho, brez šuma in zgori popolno, do konca.“

Dr. Krek, 23. okt. 1904.

Veliki Slovan, prvobornik za naše osvobodjenje, ki nam je vsem podžgal pogum . . . je, kakor vsi veliki močje, globoko ljubil svojo mater; učiteljevo vdovo, ki je upravljala malo branjerijo in trafiko v Sečih nad Škofjo Loko . . .

Mark Twain: SMRTNI ŽREB. (Povest.)

Bilo je v časih Olivera Cromwella . . .

Itd.

I. Mohorov: DEKLETOVA MOLITEV.

Oče nebeški! Prijatelj lepih stvari; ptičic in zvezdic in rožic in mladih ljudi!

Itd.

LISTEK, ki bo prinašal novic iz vseh ženskih strok in vprašani

Dopisi.

Iz Čemšenika. Dragi „Domoljub!“ v prav obilnem številu prihajaš med nas, pa malo poročaj od nas. Ti želim prav obilo naročnikov za novo leto, saj to je majhna vsota za današnji čas. Kaj dobiš danes za deset kron? Tako pa, če naročiš „Domoljuba“, imaš celo leto razvedrilo in veliko novic. V naši župniji ni tistega, ki je toliko let vabil na naročbo „Domoljuba“. To je bil naš preblagi župnik, ki je sodeloval nad 28 let pri nas, 8. oktobra pa je zaspal v Gospodu. Nikdar nisimo imeli nobenega velikega plačevanja, pa je gospod vse prenovil v cerkvi in zunaj cerkve. Postavil nam je Društveni dom in sam veliko žrtvoval zraven. Bog mu boji večer plačnik! — Tudi pri nas je močno razrasla španska bolezen in jih je več umrlo v najboljših letih. Vojska jih je nekaj pobrala, nekaj se jih še pogreša; upamo, da se vrnejo. — Rekvizicija je tudi posehala, ki se je vršla krivično, ker je bila Avstrija tudi krivična. Eni smo morali dati žito, krompir, seno, žvino, drugi ravno taki posestniki, pa nič.

Iz Borovnice. Na udanostno brzejavko, katero je poslala občina Borovnica na prestolonaslednika Aleksandra, je prejela sledeči odgovor: Občina Borovnica, Kranjsko. — Njegovo Velikanstvo kralj Peter in njegova kraljeva visokost prestolonaslednik Aleksander izrekata za prelepi pozdrav povodom priznanja ujedinenja svojo prisrčno zahvalo ter se čutita eno s celim narodom, ki se veseli ujedinenja svobodne Jugoslavije. — Po najvišjem naročilu šef dvorne kancelarije Einig-djevič.

Iz Jurjevice pri Ribnici. Dne 27. grudnia je imelo tukajšnje prestevalno gasilno društvo svoj redni občni zbor in volitev v načelstvo in odbora. Število društvenih članov se je med vojno precej skrčilo. Upati pa je, da se društvo zopet nanovo pozivi, ko postanejo redne razmere. Za načelnika je izvoljen g. župan bivši podnačelnik Fran Kovar. Vsem društvom, častnim in podpornim udom bratski pozdrav in srečno, veselo novo leto 1919. — Na pomoč!

Vel Gaber. Dne 30. decembra smo se poslovili s težkim srcem in solznimi očmi svojega, za blagor duš nadvse skrbnega, blagega dušnega vodnika. Pokojni č. g. župnik Janez Plevanič je bival tu v pokoju od aprila 1918, toda to ni bil pokoj, temveč nekakšno spovedoval in z največjo vnemo pridigoval. Kolikim je pomagaj kot zdravnik (svoječasni medicinec), ljudje so stavili veliko zaupanje v njegova zdravila, a vse je bilo brezplačno. Naša hvaležnost sledi ljubljensmu gospodu preko groba.

Kočevski okraj. Odkar se je povrnil mir, vidimo in beremo, kako so postali živahci pristaši J. D. S. kakor se zdaj imenuje liberalna stranka. Pojavljajo se novi ljudje, prireajo shode zdaj tu, zdaj tam. To so vedna ljudje, ki so bili prej pristaši liberalne kmečke stranke. Skoro po vseh krajih pa je že prej S. L. S. priredila shode, kjer je povsod nastopil naš domači poslanec gosp. Karol Skufli. Vprašanje je, se-li bodo naši močje in lastje dali strankarsko premočiti govornikom v velikolaškem okraju kot so Pucelj, mesar iz Laš in mladi gospodje iz Ljubljane; v kočevskem okraju dr. Sajevec in drugi. Predno se to vprašanje reši, kličemo celemu okraju v spomin delo, ki ga je S. L. S. vršila za naše ljudi tekom vojske, posebno po poslancu Skufliju. V najhujših časih naš poslanec ni pozabil, ni štedil ne korakov ne časa, niti na lastno življenjsko varnost ni porajtal, ko je šlo za ljudsko korist. Slišali smo, kako so mažarski častniki vse poskušali, da bi ga uničili, tožili so ga na vojno ministrstvo, ponovno je bil v nevarnih preiskavah pri prejšnji vladi, to v sled neustrašenega nastopa za ljudsko korist. Da je odšel iz okraja neznočni Pregl, da je odšel glavar Merk, je izključno zasluga zastopnika S. L. S. v okraju. Koliko se je pri njem oglašalo oseb v zadevi podpor, voj. oprostitve in druge osebe, tudi liberalne stranke in nemške narodnosti. Skrbel je za cel okraj obiskal tekom vojske vse občine po večkrat, bil v trajni zvezi z vrhovi županstvi, odnosno župniami uradi. Obširen je naš okraj, a od Tur-

jaka do Osilnice, Fare in koč. Slovencev je šla pot marjivega poslanca. Zdej ravno poslanca Škulja zelo napadajo liberálni listi in kočevski; čutijo, da jim je velika ovira, ker ljudstvo drži in zaupa možu, ki jih ni zapustil takrat, ko ni bilo nobenega govornika, nobenega rešitelja blizu. Danes je lahko govoriti, a takrat, ko je visel meč in stal berič za poslanecem, smo videli le našega, splošno priljubljenega poslanca Škulja, čegar vrata so bila vsakomur vedno odprta. Čez potok iti je lahko takrat, kadar se struga presuši, a kadar dere hudournik, takrat si malokdo upa. Vemo, ljudstvo v veliki večini ve to, zaupa možu; ne govorimo v hvalo poslancu, pribijemo le dejstva, katerih nikdar noben govornik utajiti ne more in ljudstvo, ki se je z zaupanjem obračalo na zastopnika S. L. S. v sili, bo tudi ostalo zvesto tej stranki, navzlic sladkim besedam govornikov, ki prihajajo šele sedaj, ko je toča ponehala in se nebo že jasni.

Sinkov-Turn pri Vodicah. Po končani moriji hočemo tudi mi prostorčka v »Domoljubu«. Tudi pri nas ni bila vojska brez žrtev. V vsakomur je bilo vzetih kalih 80 mož in fantov, kateri so se večinoma že vrnili. Kalkih 12 se jih še pogreša, 7 pa jih že počiva v hladni zemlji. Tudi španska bolezen nas ni pustila pri miru; vzela nam je par mož, med temi odbornika in cerkvenika v Sinkovem-Turnu.

Skaručina. Dne 30. decembra smo položili na pokopališču sv. Lazarja v Vodicah k večjemu počitku Ano Saje, sestro našega veleč. g. duh. svetnika Mih. Sajeta in teto g. K. Sparhakia, kaplana na Bledu. Blaga pokojnica je ves čas svoje bolezni — čez devet mesecev — le sedela na postelji, ker ležati ni mogla, prenašala pa je vse bolečine vdano in mirno. Kakor je bilo tiho in mirno njeno življenje, tako mirna in Bogu vdana je bila njena smrt. Svojem bratu, veleč. g. svetniku, je zvesto gospodinja 45 let. Upamo, da ji je bil večni milostljiv sodnik, saj je tako rada na tihem obilo delila dobrote vsem potrebnim. N. p. v. m.]

Iz Tržiča. V letu 1918. je bilo rojenih 62, poročenih 9, oklicev 15, mrlicev 110, obhajancev 70.400. V vojni in ujetništvu je umrlo oziroma padlo 65 vojakov, izmed teh 37 fantov in 28 mož. Nekateri se pogrešajo že od leta 1914., o teh kljub skrnemu povpraševanju ni ne duha ne sluha. Med reveže je bilo razdeljenih 1489 K. — Društvo sv. Jožefa bo imelo v nedeljo, 13. t. m., v »Našem domu« ob štirih popoldne občini zbor. Na novo se bo sestavil telovadni odsek in ženski odsek. Vabimo k obilni udeležbi vse člane in članice.

Trebneje. Dne 29. decembra smo imeli političen shod S. L. S. Peročal je urednik Kremžar iz Ljubljane. Shoda se je udeležilo okrog 300 mož in fantov. Naša župnija je pokazala, da stoji neomajana v taboru stranke, ki je res slovenska in res ljudska. Govornik je povedal, da je naša stranka za republiko. Vsi navzoči so to z veseljem pozdravili. Saj vemo vsi, kam so nas pripeljali kronani vladarji. — Nasprotniki so si vzeli lepo novo ime jugoslovaška demokratska stranka. Toda lepo ime še ni vse. Z imenom kmečkega človeka ne bodo premotili. Vprašamo samo to: Ali more biti taka stranka res ljudska, ki noče poznati krščanske vere in ki govori, da naši ljudje niso zrela za republiko? Gotovi gostilničarji in trgovci, ki prisegajo na tako stranko in ki so bili med vojsko ljudske pijavke, ne morejo biti sedaj voditelji! — Kar je kmečkega ljudstva, naj drži krepko skupaj. Skupaj je kmet trpel med vojsko, skupaj naj dela za lepše čase.

Zvarulje pri Kolovratu. V torek, dne 31. decembra, je umrl v Zvaruljah po dolgi mučni bolezni g. Alojzij Vozelj v starosti 62 let. Zapuščca žalujejo žena, šest sinov in štiri hčere, od katerih bivajo trije dalj časa v Ameriki. Žalujejo rodbini naše iskreno sožalje!

St. Peter pri Novem mestu. Letošnje božične praznike smo imeli precej vesele. Ne samo radi vrnivših se vojakov, marveč božično radostjo so nam večali še prav posebno jekleni novi zvonovi. Ravno za praznike smo jih dobili. To je bilo veselja v št. Petru in na Trški gorji. Ljudstvo je z njim prav zadovoljno. Izdelek dela tovarni čast. Glas no-

vih zvonov naj vedno oznanja Bogu slavo in mir župljanom! — Dne 22. m. m. je priredilo naše izobraževalno društvo po doklem presledku prodavanje, ki je bilo prav mnogoštevilno obiskano. Govoril je »Slovenec« urednik Vrtovec o postanku Jugoslavije in sedanjem njenem položaju.

Stranska vas pri Kandiji. V zadnjem času se mnogo govori, da bo tukajšnja graščina Ruprčevh prodana. Golovega še ni nič, a vsa znamenja kažejo, da bo to prej ali slej resnica. Bilo bi prav, da bi vsa veleposvestva prišla v ljudsko posest, in sicer razdeljena v srednje kmetije. Srednjeveške naprave in vezi blapčevstva so padle; sedanjí demokratični čas pa naj zatre še zadnji sled nekdanjih krivic: veleposvestva. — Vsled nepredvidnega ravnanja s puško se je tik pred božičnim praznikom ponesrečil Anton Srbčič iz Stranske vasi. Strel ga je zadel v stopalo desne noge. Oddan je bil nemudoma v kandijsko bolnišnico, kjer je bil zaradi nevarnosti krvnega vnešja takoj operiran. Ponesrečenec se je jeseni zdrav in nepoškodovan vrnil iz ruskega ujetništva. Prestavši srečno vse vojne nevarnosti, postal je doma žrtev nesreče. Pač žalostno!

Sv. Križ pri Litiji. Redkokdaj ste še videli, dragi Domoljubovci, natisnjeno naše ime v »Domoljubu«. Nič ne del! Danes povemo to-le: Narodni praznik smo proslavili tako, da se sami sebi čudimo. Možnarji so pokali, zvonjenje je prijetno odmevalo, pesem je zaorila, sredi vasi pa se je dvignil mlaj z zastavo, hšče pa so bile že okrašene s trobojnicami. Krasno jutro je privabilo vernike v cerkev. Domači g. župnik je stopil na prižnico in razložil ljudem pomen dneva. Nato pa je daroval ob aristenci sv. mašo, kateri so prisostvovali poleg šolarjev, domači uradi (izvzemši enega). Lepa slavnost je bila nato še za šolarje posebej v šoli. — Prišel je sv. večer. Zbrali smo se v istih prostorih, kjer je bila pred 16 leti prva in zadnja igra do nočnejšega večera. Na oder je stopil domači g. župnik ter pozdravil navzoče in izrazil željo, da bi ljudje začeli umevali in prav ceniti društveno življenje. Pevci so zapeli: Sveta noč izlivaš ti... Dekleta so igrala igro »Strahovi«. Moški pa »Kmet in fotograf«. Vsi brez izjeme to svojo nalogo — čeprav sami novinci — resili prav dobro. Nazadnje je bila pa še tombola. Prireditev v celem obsegu, s štirimi deklaracijami vred, je bila ponovljena na sv. štetana popoldne. Darove za tombolo so vse dali dobri župljani. Dobiček — skoro 1000 K — bomo imeli za nabavo novih knjig v knjižnici in za druge potrebščine, kot n. pr. kulise itd. — Tako upamo, da bo tudi naše ljudstvo spoznalo in uvidelo, da so le osebni dobičkarji tisti, ki pravijo: »Čemu knjižnica, čemu predavanja, čemu igre, čemu treba ljudem izobrazbe? Čemu, čemu?? Brez tega smo shajali do sedaj in bomo tudi naprej.« — »Da, da, vi ste shajali in še prav dobro, a kako se je pa godilo neukim ljudem,« je pa drugo vprašanje.

Iz Dobrnjica. Na praznik Sv. Treh Kraljev so se zbrali moše in fantje iz cele fare v prostorih izobraževalnega društva, kjer jim je govornik pojasnil sedanjí politični položaj. Hkrati so se izjavili soglasno, da zahtevajo, da se nobena slovenska vas ne prepusti narodnim nasprotnikom: niti Nemcem, niti Italijanom.

Gorje. Dragi »Domoljub«! Gotovo nam odstopiš kot svojim zvestim naročnikom malce prostora, da opišemo nekoliko naše razmere. Oglejmo si nekoliko delo starega leta. V času vojske smo le bolj spali. Prišlo je na leto 1917—18, ko nas je zbudila iz političnega spanja majniška deklaracija. Z veseljem smo nabrali za deklaracijo okrog 800 podpisov, ki so šli iz Gorj v roke g. dr. Korošcu kot takratnemu načelniku Jugoslovaškega kluba. Začetkom leta 1918 so nas hoteli poplaviti razne snsteriščeve stranke. Pa kot zvesti pristaši V. L. S. smo se odločno uprli. 25. marca l. l. smo že sklicali prvi shod S. L. S. v Spodnjih Gorjah. Na shodu sta govorila dež. poslanca Josip Pogačnik ter dr. Lovro Pogačnik. Ravno isti dan pa so pristaši rajne kmečke stranke sklicali občini zbor kmetijskega

društva, češ, danes bo šlo vse na shod in mi bomo lahko zopet po svoje scepali, in tako tudi so. Na shodu nas je bilo navzočih nad 1500, pri obnem zboru pa 28 članov, in ti so si upali sktepati in voliti odbor brez nas. V našem kmetijskem društvu je še vedno špeh po 80 kron, ože po 68 kron in moka stev. 0 po 18 K ter moka za kruha po 14 kron. — 21. m. m. legla srpana je takratni g. kaplan Turk z nekaterimi možmi sklicali prijateljski sestanek v Sp. Gorjah. Sestanka sta se udeležila gg. urednika »Slovenca« in »Domoljuba« dr. Cankar in stolni vikarij Zabret. Pri tej priliki se je ustanovil krajevni odbor S. L. S. za občino Gorje. Prva seja krajevnega odbora se je vršila 11. vel. srpana. Priglasnic se je podpisalo do takrat okrog 200. 15. vel. srpana smo se primerno poslovili od g. kaplana Turka ter mu objubili, da hočemo njegovo započeto delo nadaljevati in tudi spolnujemo to objubo. Čez par tednov smo dobili novega g. kaplana Iv. Mevželjina. Krajevni odbor je imel zopet meseca kimovca sejo. 6. vinotoka je bila tretja seja krajevnega odbora S. L. S., katere sta se udeležila dr. Jež in delavski tajnik Komljanec iz Ljubljane. 27. vinotoka je priredil krajevni odbor S. L. S. javen shod v Sp. Gorjah pri g. V. Jan. Na tem shodu sta govorila gg. ravnatelja Spicar in Srnac. Na tem shodu se je izvolil okrajni odbor Narodnega večja. Dne 3. listopada smo imeli narodni praznik. Slavnostni govor je imel g. kaplan Mevzelj. Pri tej priliki je predsednik krajevnega odbora S. L. S. slovesno izročil kroniko in zapisnik članov S. L. S. g. kaplanu Mevzeljnu kot novoizvoljenemu tajniku krajevnega odbora. Potem se je razvil obhod na okrašenih vozovih in konjih. Dne 8. grudna smo imeli občini zbor bralnega društva. Pri volitvah so bili izvoljeni v društveni odbor samo pristaši S. L. S. Pri tej priliki se je enoglasno imenoval za vse zasluge za društvo g. Viktor Turk častnim članom. Po občnem zboru je bila precej seja krajevnega odbora S. L. S. Pri tej seji smo določili za vsako vas dve dekleti, ki sta pobirali članarino za katoliško časopisje. Dekleta so to že storile. »Domoljuba« bomo naročili za vsako vas skupno. Vsa čast tem narodno-zavednim dekletom, ki so pobirale tudi za narodni davek in srbske sirote. Dne 15. grudna smo imeli zopet slovesni praznik ujedinitvenja troimenega naroda SHS. Naša narodno-zavedna dekleta so nastopale pri vseh prireditvah v slikovitih narodnih nošah. Popoldne istega dne je bil slavnostni shod na prostem pred zadrugo. Na shodu je govoril g. profesor Sušnik iz Ljubljane. Pred vsem pa ne smemo pozabiti našega pevskega zbora. Ta je nastopal pri vseh prireditvah ter izvajal pod vodstvom g. kaplana težke skladbe. Za krasno petje v cerkvi in pri vseh prireditvah vsa čast pevcem. Na praznik sv. 3 Kraljev je imel krajevni odbor S. L. S. zopet svojo redno sejo. Bralno društvo priredi v kratkem veselico, igro s petjem. O tem vam bomo še poročali.

Modro galico za škropljenje tri proti peronospori v l. 1919. Preskrbi Slovenska kmetijska družba v Ljubljani vsem vinogradnikom v ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani, če so družbeni udje ali ne, po 8 K 50 v za kg ra vseh krajih razdeljevanja, ki se jih toliko ustanovi, da more priti vsak vinogradnik brez imena vredne zamude časa do njih. Ta cena je za celo slovensko ozemje države SHS enotna in se ne sme niti prekoraciti. Vso naročeno modro galico je takoj in naprej plačati. Na naročila brez denarja se družba sploh ne ozira. Preskrbo modre galice jamči družba le tistim, ki jo precej ali vsaj do 1. marca t. l. naroče, dočim bo izvršitev kasneje došlih naročil zelo dvomljiva, ali pa sploh nemogoča. Podrobna določila in pojasnila o oddaji modre galice so objavljena v 1. številki letošnjega »Kmetovalca« in se dobi na zahtevo njih ponatis pri Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani.

V nedeljo, kdor mora, na tabor, 'Svete vojske'!

Izobrazbi.

Red v narav.

Predavanje F. O.

(Konec)

Pajek ima svojo posebno umetnost, da se more preživeti; a vendar bi moral od lakote poginiti, ko bi ne bilo muha tako neumna, da bi ne šla v njegovo mrežo, iz katere se ne more izviti, toda pajek pa tako teče po nji, kot bi se drsal. — Netopir se živi ponoci z žuželkami. Ker jih pa krepplji ne more ujeti, ker mu pomagajo pri letanju, ima pa kljun grozno široko odprt in tako dobro uho, da vsako žuželko sliši, ki mimo njega leti. — Krt uničuje žuželke pod zemljo; zato ima valjasto truplo in v stran obrnjene sprednje noge, da lahko koplje. Oči nima razvitih, ker jih pod zemljo ne rabi, pač pa zato dober posluh. Če dobi preveč žuželk, jih pritisne v zemljo v svojih hodnikih, a prej jim rivec odgrizne, da sicer še živijo, a ne morejo naprej kopati. — Kača ne more držati svojega plena, da bi grizla plen kos za kosom; žival mora kar celo požreti in jo zato prej usmrtiti, zato ima strup v zobeh. — Kako čudežno je šele življenje ptic selivk! Kako pridejo vendar do tega, da romajo? Ali nas morda zato zapustijo, ker ne dobijo po zimi pri nas hrane? Saj odletijo že pred zimo od nas, ko je še dosti žuželk, in še niso doživele nobeno zimo. Ali vedo, da je v drugih krajih boljše podnebje in da bo pri nas spet prišlo poletje? One ne odletijo v svojo domovino, ker valijo mladiče samo pri nas. Ali se naučijo tega romanja od starejših? Nikakor ne; kajti mlajše ptice odletijo od nas nekaj tednov prej kot stare, na spomlad pa pridejo nazaj najprej stare? Saj letijo vendar večinom po noči in tudi če bi zemljo videle, saj jim je vse tuje. One odletijo ob gotovem času, naj bo vreme karkšnokoli, in sicer v visočini nekaj kilometrov navadno od severovzhoda proti jugozapadu, 200 do 300 km v eni uri. Ali je tudi to slučajno nastalo? — Kako brihtna je dalje kukavica. Ona znese v kratkem do 20 jajc, ki jih ne more seveda sama vseh izvaliti. Zato da svoja jajca drugim pticam, ki imajo podobna jajca, a samo takim pticam, ki se tudi živijo od žuželk kot ona. Najbolj čudno je to, da te ptice res odgojijo tega malega pritepenca. Odkod pa ve kukavica, da nji sami ni treba delati gnezda? Odkod ve, da je to ali ono gnezdo od take ptice, ki se živi z žuželkami? Te ptice pozabijo celo na svojo materino ljubezen do lastnih mladičev, da zaradi tega malega, požrešnega tujega paglavca svoje mladiče zmečejo iz gnezda, da tega požeruha lahko nasitijo in odredijo. — Dokler kokoš mlada piščeta vodi, jih kliče od začetka k sebi, da jim pokaže hrano, pozneje pa, ko odrastejo, jih pa proč naganja, da se naučijo skrbeti sama za sebe.

Da živali dalje malo časa živijo, to tudi zahteva red v naravi. Žival ni kakor stroj, ki se obrabi, ampak žival se popravi in ohrani sama s svojimi notranjimi močmi, a ne vedno, ker neha rasti, polagoma pojemlje in slednjič pogine. Zakaj

pa ne živijo vse živali kot n. pr. slon, do 200 let. Če bi dosegle vse živali tako visoko starost, bi se v teku življenja večkrat tako poškodevale, da bi se ne moglo to popraviti; tako bi jih bilo mnogo pohabljenih in bi ne dosegle svojega namena. Vsaka žival živi le tako dolgo, kolikor je potrebno, da se pomnoži njena vrsta in okrepi; torej ne živi za sebe, ampak za svoj zarod. No, in kaj bi bilo, če bi ljudje dalje časa dandanes živeli? Gospodar bi ne hotel dati svojega premoženja sinu, dokler bi bil še sam pri moči, sin bi ne hotel tako biti pri hiši za hlapca in nastali bi večni prepiri, še hujski kot dandanes. Če bi oče ne hotel dolgo umreti, bi mu pa sin lahko pomagal na oni svet. Se zdaj, ko je človeku odmerjenih tako malo let življenja, marsikateri hudobni sin že komaj čaka, da bi staric umrl, da bi dobil on v roke gospodarstvo ali da bi mu ne bilo treba več dajati vžitka. Toraj vidimo, da je vse najboljšo tako, kot je. To je skušal tudi oni človek, o katerem smo brali v berilu, ko je ležal pod hrastom in rekel, da bi tako močno drevo lahko rodilo bolj velik sad kot je želod. Ko mu je pa želod padel v tem trenutku na obraz, je pa Boga zahvalil, da ima hrast tako majhen sad, ker drugače bi ga lahko ubilo. Kar Bog stori, vse prav stori.

Kakšen red pa je to na svetu, bo kdo rekel, če lev raztrga srno, če vihar otrse cvetje in mraz uniči setev, če se ljudje med seboj preganjajo in pobijajo? Ali je to smotreno? — Svet ne more biti v vsakem oziru popoln, ker se vedno razvija in izpreminja in ima svoje meje. In če bi bilo res v naravi veliko pomanjkljivega, kot se nam zdi, ali bo zato kdo rekel, da je nastala železnica slučajno, ker se zgodi na nji veliko nesreč? Velikokrat so take pomanjkljivosti le na videz. Dež pade sicer tudi v morje in na skale, kjer ga ni treba, a ravno zato, ker pada povsod, pade tudi tam, kjer ga je treba. Mraz uniči sicer na nekaterih krajih setev, a uniči tudi mnogo škodljivih žuželk. Vihar otrse sicer slabše cvetje, a zato pa drugo tem boljše uspeva. Živali požrejo ena drugo, ampak to je vendar čisto v redu, da hranijo manjše živali večje. Vsaka stvar se lahko veseli nekaj časa pri pogrnjeni mizi življenja, a potem se mora drugim umakniti. Če bi ne imela ena žival v drugi svojega groba, bi bilo kmalu na vsi zemlji polno crketine in tudi nas bi potem ne bilo, ker bi nas pobrala kuga. Kdor hoče imeti vse drugače v naravi, kot je določeno bo božjih zakonih, ta si bo še kmalu želel, da naj sije solnce po noči, ker po dnevi je že tako svetlo.

Kdor misli, da je vse le slučajno v naravi tako in da nima vse gotovega namena in naloge, potem mora seveda tudi reči, da pajek ne plete zato svojih umetnih mrež, da bi muhe lovil, ampak muha se ujame v mrežo, ker je slučajno mreža tukaj; in pajek ne jé zato muhe, da bi živel, ampak zato živi, ker mu zleze muha slučajno v čreva. Ze poganški modrijan Cicero je spoznal, da to ni moglo nastati slučajno. Zato vpraša, če je mogoče, da bi nastala knjiga sama od sebe slučajno, če vržeš na kup nekaj tisoč črk. A tudi, če bi bilo to mogoče, bi ne bilo tako čudno, kakor če bi nastal ves ta red v vesoljstvu slučajno.

Mogoče si kdo misli: kaj pa je vendar vzrok, da hočejo vse to razložiti s tem, da je nastalo slučajno, ko je vendar popolnoma nemogoče in neumno to trditi? Če gledam kak nov stroj in pravim, da so vsa ta kolesa slučajno tako skupaj zletela, da je nastal ta stroj, se mi bo vsak smejal, a jaz imam pa vendar s to trditvijo neki izgovor, da mi ni treba priznati, da jo je kdo naredil, ker potem bi moral tudi verjeti, da ta človek tudi res je. Če bi torej ti »učenjaki« rekli, da je ta red v naravi nekdo naredil, bi morali priznati, da je nad nami nek gospodar, ki to vse vodi in vlada, namreč Bog, a od Boga pa nočejo nič slišati, so preveč »bogaboječi«. Rajši živijo v neumnosti, kot da bi rekli, da je to Bog naredil.

Torej s takimi in podobnimi neumnostmi begajo nekateri učeni gospodje svet. In kdor rad vse verjame, če le kak »kunšten« človek kaj reče, ne da bi sam to natančno premislil ali vprašal koža za svet, gre na limanice in začne svobodno misliti.

Eno podobno neumnost vam bom še drugokrat razložil. Slišal sem namreč že pri nas doma, da nekdo z vso vneto zagovarja, da je človek nastal iz opice. To misel ste sicer že velikrat slišali, da nekateri učenjaki res to trdijo; da boste pa vedeli, zakaj to pravijo in kaj je resnica na celi stvari, vam hočem o tej stvari ob drugi priliki nekaj povedati.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta šte. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3 $\frac{1}{4}$ % brez kakega odbitka.

Hracne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Sadar Ivan:

Pesem praznih zvonikov.

Po hribih cerkvice stoje;
je sveti večer in velika noč
in maj in junij in Šmaren vroč;
a bele cerkve po hribih molče,
zvonovi se iz lin, oh, ne oglase.

Po hribih cerkvice stoje;
in solnce vzide, mine poldan
in solnce zaide v mrak teman;
a bele cerkve po hribih molče,
zvonovi se iz lin, oh, ne oglase.

Po hribih cerkvice stoje;
v soseskah gospoduje smrt;
otrok, mladenič, mož je strt;
a bele cerkve po hribih molče,
zvonovi se iz lin, oh, ne oglase.

Po hribih cerkvice stoje;
požar je pobarval polnočno nebo
in klici obupni se v noč razspo;
a bele cerkve po hribih molče,
zvonovi se iz lin, oh, ne oglase.

Po hribih cerkvice stoje;
Zvonove pograbilo so — na vojsko,
zdaj stolpi so nemi in nam je hudo.
O cerkvice bele, o cerkvice ve,
se kmalu zvonovi spei iz lin oglase?

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalje.)

Hendel je stopil v posvetovalnico, kjer so bili polnoštevilno zbrani mestni svetovalci, dvaintrideset po številu. Sel je k svojemu sedcu in se je usedel med može, ki so bili vsi blede in prepadeni, ter je mirno in zapovedujoče začel: »Gospodje, gre za red zoper kugo, ki ga moramo takoj določiti. Treba je le nekaj točk, predvsem pa železne roke, ki naj prisili k pokorščini. Nevarnost preti le tam, kjer je voda kalna, zrak okužen in kjer so ljudje neumni. V Štajru ni niti prvega, niti drugega, neumnost pa je k večjemu pri papežnikih.«

To je bil prvi kamen, ki ga je vrgel na katoličane; toda druge, še težje, je imel pripravljene, kajti danes hoče dati rimskemu zmagu zadnji smrtni udarec.

Dal si je predložiti zastareli red zoper kugo, ki je bil v veljavi za časa kuge, ki je divjala pred tridesetimi leti.

»Ta stari red,« je rekel Hendel, »ni za družega, kakor za v ognju. Samo nekaj ima dobrega: najstrožje kazni določuje za one, ki se ne pokorijo njegovim določbam. — Danes sem — z jezimi pogledi, ki so rezali kakor bčdala, je meril katoliške svetovalce — moral doživeti, da so moji katoliški tovariši svetovalci hoteli spraviti truplo utopljenke v mesto. Vnaprej bom take šale kaznoval z ječo, ali pa bom take norce postavil na sramotni oder.«

Mirno je pomočil pero v tintnik ter je začel brati točko za točko novi red zoper kugo, kakor ga je sestavil že doma v Vogelzangu. Prišel je do četrte točke, ki se je glasila: »Kugo širijo tudi nokopališča, če so grobovi premalo globoki, ker mrliški puh omamlja ljudi in jih dela za kugo sprejemljive.«

Za hip se ustavi. Sedaj velja zabosti zmagaja, ne samo kužnega, marveč tudi drugega, ki mu je že davno zaprisegel smrt, ki mu je že zadal dosti ran, ne da bi ga bil umoril — sedaj mu hoče dati smrtni sunek.

Ze pol leta je Hendel v Štajru rovaril zoper katoliško Cerkev: z mirno, odločno in železno voljo ji je delal krivico za krivico, vsa močoga sredstva je že uporabil, samo sile ne. Zato pa še ni poginila trhljena spaka: še živi praznovanje v nekem štajerskem kotu, še strajšo okoli papeški maliki... Še prihaja vsako nedeljo na leco Albert, besni črnih, in neti plamenček, do katerega so že prigorele papeške grmade...

Sedaj mora biti konec, treba s silo zatreti spako, da na vsezadnje ne požre resnice in čiste evangelija... Zakaj naj bi še nadalje prizanašal tej verski pošasti? Doli z nestvorom!

Zmaj, volkodlak, morilka, strupenejša kakor vse kuge, sedaj... sedaj ti starem glavo. Vse je bilo tiho naokoli, čulo se je sopihanje katoliških mož. Radelmajer mu ves bled reče: »Gospod, v kužnih časih je cerkev edina tolažba za nesrečnike;« slutil je, kaj prihaja. »Saj sta samostanski cerkvi v Garstenu in v Glanjku,« je hladno se smeječ odvrnil

Hendel, »to je vendar zadržati za par štajerskih katoličanov. Nočem, da bi se ljudstvo gnetlo v to cerkev, ki je v soparnih dneh polna mrliskega vadiha, da ne udari kuga med nas, preden je prišla iz Jonspaha. Cerkev bom zaprl za časa kuge.«

Radelmajer in Kenigstorf sta skočila po konci in sta zaklicala: »Mi katoličani v Štajru, in nas ni malo, pa tega ne trpimo, ker ne moremo biti brez božje službe. Tudi v protestantovskih cerkvah so grobnice.«

Hendel je mirno odgovoril:

»Gospodje, prosim, le mirno! Vem, da bi, kakor hitro bi bil v Štajru prvi kužni mrlič, prišli k meni in me prosili, naj zaprem vsa nevarna mesta. Vaša cerkev pa je najnevarnejša. Ne trpim nobenega ugovora!« je zagromel, ko je Radelmajer izkušal nadalje ugovarjati. »Zakaj pa je v prejšnjih časih, kadar je razsajala kuga, toliko ljudi pomrlo na Laškem, v Florenci, v Milanu? Več ko je bilo procesij, več ko je bilo pobožnosti v vaših nesrečnih svetiščih, bolj se je širila kuga, več ljudi ji je podleglo. — Pri svetem Bogu!« je gemel naprej. »Ne čujem samo nad Štajrom, Štajer je kakor vrata pred Dunajem, vso Češko, čujem nad celo državo! Ponavljam kakor najstrožjo postavo: Vašo podirajoco se cerkev zaprem, vse pridige, vse pobožnosti, h katerim se v množicah zbira ljudstvo, prepovem. Ne v Štajru, ne v njegovi okolici se ne sme vršiti kaka procesija, prepovem! Ni mi skrb, Bog mi je priča, da me zaradi kuge ni skrb za svojo glavo, niti za svojo ženo in otroka, skrb me je za Štajer, kakor sem cesarju prisegel, pa za vso državo. Ne pustim, da bi zaradi te zastarele vere in njenega spokovanja to mesto zapadlo smrti. To sem rekel jaz, Hendel, štajerski sodnik!«

Ko je Hendel v posvetovalnici govoril in namerjal meč, da ga poine v srce katoliški veri, je vladal v Štajru mir.

Meščani so pričakovali razgleda zoper kugo; tu pa tam so si posamezni s trahom eden drugemu senetali v ušesa, in je bil le naval k lekarni nekoliko večji, kakor sicer po navadi. Celo nekatera izločena okna so se zopet odprla, in na gimnaziji so protestantovski magistri počevali naprej. Neka močna, skrita roka je krotila strah in nemirne duhove — to je bila tista roka, ki je ravnokar v posvetovalnici zapisala železne paragrafe zoper kugo.

V tistem času so sedeli v gostilni pri Svertnerici katoliški možje, da napravijo svoj večerni požirek. Pogovarjali so se o kugi ter so ušibali razna sredstva, ki pomagajo zoper njo. Polep Švadkorenerja je sedel naš stari znanec, gorski učitelj, ki je po izgledal zelo otožno. V srce ga bode, ko gleda Stefana, ki je kakor roža sveža in lepa stregla gostom. Nič se ne boji Stefana, prav nič se ne tresse pred kugo, samo nekoliko resnejša so ji danes ustna in čelo, boli ostro kakor po navadi odbija pivske šale. Učitelj jo gleda, ko menja in spravlja denar, poslušaj njen zvonki glas, ko šteje in računa — pri srcu pa mu je tako hudo. Tudi njemu je prinesla pivo, pa mu ni dala nobene besede — to ga boli bolj, kakor da je tako blizu kuga. Deklica se obrača od njega ter mu kaže hrbet, ki je na tudi lep, kakor vsa njena postava. Učitelj jo vpraša: »Deklica, kaj se pa vam zdi, kaj pomaga zoper kugo? Gotovo ste v Admontu, kjer so v samostanu učeni gospodje, kaj slišali o tem?«

Stefana mu odgovori:

»Ni mi znano, katera sredstva rabijo gospodje v samostanu. Meni se zdi, da ne izdajo vsa sredstva Bog si ga vedi kaj, kadar močno razsaja kuga; gotovo je prav, da je človek trezen in zmeren, da ne trpi v hiši nesnage in slabega zraka, sicer pa naj ravnava po navadi. V tem ima sodnik gotovo prav. — Mislim pa, da je v takih časih bolje zaupati v božjo pomoč, kakor zidati na naravna sredstva. Kaj pomaga vsa posvetna šara, kaj vsi strupi, če pa Bog ne pomaga? K Bogu se je treba zateči v vsaki stiski in nadlogi naj že divja ali kuga, ali laketa, ali vojna — vselej, vselej je treba pred vsem moliti.«

Vseh oči so se obračale na njo, ko je govorila te besede, ne da bi koča posebej po-

gledala, in je kljub temu vse očarala s svojim milim deviškim pogledom. Sedaj je stopila mati iz kuhinje in je prisluškovala.

Deklica pa je nadaljevala:

»Mislim, da bi bilo bolje za nas vse, da bi šli na božjo pot, kakor da modrujete o raznih zdravilnih zeliščih. V moji domovini je blizu Admonta kapelica svetega Sebastijana v Vengu. Kapelico je dal sezidati neki pripor, ko je morila kuga, pa je precej ponehala, ko je ljudstvo romalo na božjo pot k sv. Sebastijanu v Veng. Tudi mi bi morali tje in prositi Boga, da bi od nas odvrnil sibo, in gotovo bi nam prizanesel dobri Bog.«

Ko je govorila s svojim pobožnim, pa odločnim glasom, so vsi strmeli nad njo; le eden je ugovarjal:

»Stefana, admontska okolica je vendar okužena, tje ne kaže hoditi.«

Pogledala ga je z iskricimi očmi, s sočutnim smehljajem, angela — tega nevernega Tomaža.

»Kuga je v Jonspahu,« je mirno odgovorila, »ta pa je na desnem bregu Anize, Veng pa leži na levem dalec notri. — Pa če bi bila tudi kuga na levem bregu,« je nadaljevala, »lica so ji zarezala in prsi kipele — brez strahu bi šla na božjo pot v Veng in božja roka bi me vodila in varovala. Pa treba je imeti vero. Kdor ne veruje, ne zaupa, ne bo gledal čudežev, ne v Štajru, ne v Vengu, ne drugod, čudeži prihajajo iz vere.«

Nov gost je stovil v sobo; primaknila mu je stol, potegnila s predpasnikom po prazni mizi in se je še vedno vsa tresla, ko ga je vprašala, česa želi. Drugi možje so nemi sedeli, vsi prevzeti od besedi te žive vere, ki so so jih ravnokar slišali. In v marsikakem srcu se je zopet porodilo in je v žarnih plamenih zaplamljeno novo zaupanje v Boga, ki je popreje oslabeled vsled skrbi za to minljivo telo, za to minljivo življenje.

IX.

Zvečerilo se je in večerni zvonovi so nad Štajrom zvonili večno luč. Temnordeče je tonilo onstran črnih saških gozdov velikansko solčno kolo. Na mračnem nebu ni bilo oblakov, pač pa so se zbirale megljice, kakor da bi kužni duhovi v rdečih, strupenih redicah valili kužila.

Skozi vrata mestne hiše je pribobnelo bobnanje kakor podzemsko gromenje. Vrata so se odprla. Prišel je mestni praporščak z dvema bobnarjema in z enim trobentačem; možje so se postavili tik vrat na stran. Tedaj prikorka skozi vrata mestni sodnik Hendel, ki ga kakor v vengu obdaja in spremlja dvanajst svetovalcev. Ob njegovi levici, nekoliko zadaj, je stopal odkrit mestni pisar, ki je držal v roki velik list.

Ljudstvo, ki je pričakovalo na mestnem trgu, se je spustilo v globok molk. Trobentač je zatrobil znamenje. Mestni sodnik je zaklical z močnim glasom, ki je donel nad molčecim trgom kakor sodba Gospodova ob sodnem dnevu:

»Štajerci! Kuga je pred vrati. Vstred svoje službe, še bolj pa iz ljubezni do Štajra, ki mi je tako pri srcu, razglašam novo kužno postavo, ki naj bo vsem Štajercem sveta, kakor vsaka druga stara, trdna in neomajna postava. Limprecht, preberi jo!«

»Z odkrito glavo, z velikim spoštovanjem, kakor bi bral cesarski razglas, je začel brati mestni pisar Limprecht:

»To je kužni red, ki ga je določil mestni sodnik, sprejel in potrdil mestni svet, ki velja za mesto Štajer za časa kuge.«

Kakor je velik in utemeljen strah narodov pred kugo, tako malo je znano pravo bistvo bolezni.

Zato vam, meščani, o lastnostih te bolezni bodi povedano sledeče:

Kuga ne prihaja počasi, temveč hitro udari in hitro mine. Zato je treba hitro krepkih branilnih pripomočkov.

Kuga se ne vgnezdi na enem kraju, ampak dere okoli; v eni uri lahko v enem mestu, na enem kraju pomori tisoč ljudi.

Kar se tiče kužnih znamenj, vedite:

V začetku se pojavlja v zasanosti, utrujenosti. Vsi udje so kakor zbiti, prihaja omot-

tica, človek se večkrat onesvesti, žila hitro bije.

Sedaj se prikažejo lučni znaki na telesu: Kri teče iz nosa, mrzel pot zaliva bolnika. Človek se začne tresiti po celém životu, zobje škpečejo, od strasne groze je ves iz sebe. Nato se prikažejo na telesu najprej male črne lisice, potem modre pege in bele, kakor bi prihajale od udarcev težke palice, temno-rdeče, rjave in svincenobarvene. Groza jih je videti.

Obličje postane temnomodro, jezik suh, aornice žrne, ustne rjave in smrardu, ki prihaja iz bolnika, ki prinaša smrt, ni mogoče prenašati.

Taka so znamenja, take so lastnosti najlozljive orientalske kuge.

Ljudje so nemo stali, zastajala jim je sapa, jezili so se jim lasje, z osteklenelimi očmi so boščali v pisarja in poslušali. Eden se je tiskal k drugemu. Vsem se je zdelo, da se že plazi čez gore sem strasna pošast, o kateri so ravnekar slišali, modra in bleda, kakor utopljenka v Anži... Vsi so čutili, da jim v tej strašni sili mora pomagati samo eden, samo oni krepki moč, ki tako mirno in zapovedujoče stoji pred mestno hišo. Komaj so slišali njegovo postavo, pa so že brezpogojno vdani v njegovo voljo. (Dolje.)

Da se razumemo.

Demokracija. Pravilno umevana — e (krščanska) demokracija, kakor beremo v encikliki papeža Leona XIII., gospostvo ljudskih koristi in interesov, ne pa gospostvo zasebnih interesov. Če se odstranijo predprijave preteklosti, se to docela sklada s krščanskim nacelom, po katerem smo pred Bogom vsi enaki.

Monarhija — je vrhovna oblast, ki e združena v eni osebi. Vladar (cesar, kralj, regent) je nositelj vse oblasti, ki je večinaoma umejena po zaslugah ljudstva, ljudskih zastopnikov in poslancev. Monarhija je državna oblika, ki jo s krščanskega stališča prav tako lahko odobrujemo, kakor republiko, ker si edinoveličavna Monarhija z dedno vladarsko rodbino za moderne čase ni več tako pripustljiva državna oblika — tako se danes govori —, čes, da je ostanek iz starih časov. Monarhija kakor tudi republika ima svoje dobre strani.

Boj zoper kapitalizem se bo v sodnje povsod še bolj poostri. Če smatra kdo kapitalizem kot moč, ki brez dela in truda vlada, ki razpolaga z imenjem brez ozira na splošno blaginjo, potem moramo reči, da je ak sistem nekrščanski. Če se pridružimo boevnikom zoper tak kapitalizem, nam ne more nihče zamoriti.

Pravica samoodločbe ima v sebi izstavo jedro, ki se ga lahko oprinemo. Če je naroda ne sme nihče proti njegovi volji prenikati ali predstavljati sem ali tja — kakor am, ki se grebkaio. To velja ne le pri vpranah naše meje ureditve, marveč tudi v vseh zadevah notranje državne uredbe. Vsak je svoje sreče kovač, ta rek se lahko obrne na pameznika, pa tudi na cele narode in plemena. Seveda, če bi kdo hotel samoodločbo razegniti brez konca prav na vsa tističa človeškega življenja, bi prišel v prevelike nasproje s pravico, ki jo imajo tudi drugi. (Dolje.)

Najnovejše.

Na Koroskem se je sklenilo premirje, kakor slovejo najnovejša poročila.

Novi poverjeniki pokrajinske vlade so z V. L. S. sledenci: dr. Brejz, predsednik, dr. Golja za notranje zadeve, dr. Verstovšek za uk in bogodastje.

IVERI

Boleče je dobro ime, kakor veliko bogastvo, vrednost boljše kakor srebro in zlato. (Preg. 22, 1.)

Obrekliivec je podoben zverini, ki lo moremo zasledovati in storiti neškodljivo; priliznjenec je pa podoben golazni, ki nas nadleguje v lasih ali v obleki (uših); in vendar obrekliivec škoduje samo našemu dobremu imenu, priliznjenec nam pa vrh tega zastrupi še srce.

Huboben človek s predrzanim obrazom svojo trdi; kdor je pa pošten, pobojša svojo pot. (Preg. 21, 29.)

Zeniina ponudba!

Posestniški sin na najboljšem glasu, prijetne zunanosti vaje tudi kupčije; premožen, izobražen, teži spoznati dekle; posestniko kmetije, trgovine, gostilne ali kakega podjetja, Gospice ali vdove brez otrok, ki se mislijo v kratkem poročiti naj pošljejo ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Demoljuba“ pod št. 149. Tajnost pod častno besedo zadržana 149(3)

Gospodarska zveza v Ljubljani

je ravnokar prejela različne

poljedelske stroje

i. s. repoteznice, ropkace za koruzo, mlince za sadje, grozdne mlince stiskalnice za sadje, brzoparilnice, travniške brane, mlaticnice, kline za slamosreznice, mešalnice kultivatorje tehtnice, gnajnične sesalke, motorje itd. Poleg tega ima na zalogi: kavino primes, kavin nadomestek, kis, čebulo, kisljo zelje, lug, milo, sodo, metlje in drugo speceriško blago. 181

309(10) Ako rabite **semena**, vrtna ali poljska. Trgovina s semeni pišite po cenovnik, **SEVER & COMP., LJUBLJANA**

Naznanilo.

Zaradi začasne opustitve trgovine prodajam po nad polovico znižanih cenah razno blago, vozono in bombastno, za moške in za ženske obleke, svilu v različnih barvah, razno perilo, bluze in predpasnike, vse le pravo, še predvojno blago.

Ioanka Praprotnik,
Ljubljana, Sv. Petra c. 29.

Naprodaj plemenska svinja

teška 100 kg, ki bo skotila sredi meseca sušca. Cena po dogovoru. Janez Zupančič Zavrtača pri Vršnjgori. (185)

MIL0 (rajfo) za pranje, v trdih kosih, dobro kakor ščilichtovo, razpošiljam po pošt-nem povzetju kilogram za 15 kron, tri kilograme za 40 kron. — Naslov: Jozep Batič, Ljubna. (167)

Izgubljena psica.

Dne 17. decembra opalmoči je 700 korakov od hiše posestnika Drola v Vaušah pri Radoljci streljal nekdo na leta stara, veliko tigrasto psico. Od tega dne je psica izgubila. Ker je bila dobra čuvajka, ja posestnik dobro nagrado onemu, ki more dati o psici kake zaupljive podatke.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poigniti ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 5—, za podgane in miši K 5—, za ščurke K 5—, tinktura za stenice K 2—; posebna močna tinktura za stenice K 5—; uničevalac moljev K 2—; prašek proti mrčesom 2 in 4 K; tinktura proti ušem pri ljudeh 3 K; mazilo za uši pri živini 2 K; prašek za uši v obleki in perilu K 2—; tinktura za bolbe pri pseh K 1'50; tinktura proti mrčesu za sadje in zelenjavi (uničevalac rastlin) K 3—. — Fotilija po povzetju Zaved za eksport

M. Jänker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3,

Št. 60. AKORDEON v najboljši izdelavi. Cena se naznami po sliki. Zadrževanje veliki cenik z vsim nego blag slikami brošuricno. E. Lusa, Maribor št. 73.

KUVERTE S FIRMOM, PISARNA, RAČUNE ITO.

Izvršuje natančno po naročilu

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Zobotrebce

okroglo rezane, potem ploščnato rezane (fino brušene) kupuje po najboljši ceni tvrdka Ant. Krisszer, Ljubljana Mesini trg. 271 (10)

Delovodja

Mož, oženjen, srednje starosti z malo družino, večletni delovodja v večjih tovarnah v tujini, išče službo delovodje v kaki **parni tovarni** v Jugoslaviji, gre tudi za paznika v kako drugo tovarno ali kot pisarniški pomočnik najraje v Ljubljani ali Ljubljanski okolici. Službo nastopi takoj ali tudi pozneje. Ponudbe na upravnitvo „Demoljuba“ pod št. 149. **Domovina F. K. 1'0—.** 160

Učenca za kovaško obrt

v starosti 14—16 let, poštenih staršev s pravnim takoj Jozep ALOVICH, kovaški mojster v Pohovem Gradcu. 148

SVINJO

brejo imam na prodaj. — Cena po dogovoru. An. Peteracel, na Bistoci 13, p. Požorezje Gor.

Pozor! Slamoreznice

trpežne konstrukcije v raznih izpeljavah je do danes Vsakdo ki potrebuje slamoreznico na si jo pride takoj kupiti ker je povprševanje za iste zelo veliko. — V zalogi so tudi 270 (9)

Usakoprsni drugi stroji. Fr. Hittl, zaloga motornih strojev, Ljubljana, Martijeva cesta 2

POZOR! POZOR

Poljedelski stroji in orodje

vseh vrst, lastnega in tujege izdelka se nabavi najcenejše pri slovenski tvrdki D. Stučič, D-21, XVIII, Hložnogasse 4. — Dopisuje se slovensko!

„SODA“

za pranje in kuhanje mila se dobi en poštini zavitek (5 kilogramov) s poštino vred za K 22—. Razpošilja na vse strani Karol Loibauer, Celje. 185 (9)

POZOR!

A. rama tako dolgo, kakre je blago v zalogi! Zimsko blago, kakor n. pr.: moške nogavice, zapetnice, zimske čepice, pase (Leibbinden) lenski jopiči in volneni otroški jopiči so s posebnim nižjem cenam za oddati.

Eksportna hiša „Luna“, Maribor št. 73.

Štev. 138.

Prostovoljna javna dražba.

20. t. m. in naslednje dneve se bodo v skladišču carinskega urada na južnem kolodvoru v Ljubljani začeli ob 9—12. predp. prodajati na javni dražbi raznovrstno blago zaseženo po Narodni vladi v Ljubljani kakor: 120 komadov lepih železnih postelj, pločevinasti ovali (tase), železna orala, leseni jarmi; male in velike ključavnice, sarniri, zaponke, vijaki, obeski, žlice, vilice, noži, konopce in žične vrvi, ter razne druge kuhinjske in domače kovinaste in železne naprave dalje angleške knjige, i. t. d. Izključna cena posameznim predmetom je po izvedenih označena sedanja cenilna vrednost. Pod to ceno se blago ne prodaja. Ogled predmetov je kupcem prost v dnevih dražbe. Prodaja se vrši posamezno ali v pripravljenih skupinah (lotih) najvišjemu ponudniku proti gotovini. Izdraženi predmeti se morajo takoj odpraviti iz skladišča.

V Ljubljani 9. januarja 1919.

Glavni carinski urad v Ljubljani,
predstojnik: Piščanec, I. r.

Mlinska sita

(pajtlje) za vseh vrst moko, dalje vsakovrstne umetniške razglednice, stročnice za cigarete št. 2 in 3, p'semski papir, šolske tablice, krasne albume za razglednice, vzgibalne kamne za vzgibalnice, okrogle in oglate, dobite v galanterijski trgovini Ana Čadež, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35 (poleg "Tišlerja"). (180)

Uspeh zagotovljen.

Zoper izpadanje las

Uporabljate li svetlozno brezovo mazilo HAAROLOID ali deluje hitro in gotovo. Najbolje mazilo za lase, ki je od zdravnikov toplo priporočeno in hitro preizkušeno.

Nikakega izpadanja las, nobenih lasik na glavi, nobene srbečice, nobene predčasne osivenja, lomljenja in cepljenja, nmoak amno lopi, hujši, svilenomehki izgosti nase. "Haaroloid" utrdi in oživi lasice in podeli NOVO RAST. Tudi so mu izvezen za svoje lepe, bujne ase. Kjer odpovedo že vsa sredstva, deluje "Haaroloid" čudovito. Nečistilna zahtevalna pisma so na vpogled. Steklenica z navodilom za gojenje in 7 K. Velika steklenica K 1280.

Siroški za poštno posebej. Pošljite po povzetju brez navedbe vsebine. Parfumerija „Zum Lloydhof“ Dunaj II 5 Praterstrasse 13 — I.

Domačo semensko deteljo, laneno seme, sirk
in druga dom. semena kupuje v vsaki množini
FRANC POGAČNIK, Dunajska c. 36, Ljubljana.

Usnjene čevlje

po novih cenah v vseh oblikah in velikostih zopet razposilja **ČEVLJARSKA ZADHUGA** Miren, začasno Vrbovec, pošta Mozirje. — Z-htevajte cenike! 5434

Industrija za razsvetljavo,

društvo z o. z. Maribor ob Dravi, Gosposka ul. 5.
Električne naprave za razsvetljavo za mlne, žage in druge kraje. Električni motorji, električni gladilniki, električne žepne svetilke.

Ženske, ako hočete primeroma poceni kupiti različno blago za žensko otroško obleko, obrnite in pisnico na upravo „Domoljuba“, so z dopisnico na upravo „Domoljuba“. Pove Vam naslov trgovine, katera ima v zalogi še lepo in trpežno predvojno blago. Razposilja se le v množini nad 300 kron vrednosti. 5399

Lovske puške

cal. 16 in cal. 12 so naprodaj pri **F. K. KAISER, puškar** Selenburgova ulica 6, Ljubljana. Ceniki se ne razposiljajo. 63

Ženske lase

rezane in mešane kupuje v vsaki množini po najvišji ceni **Matija Podkrajšek** hrivec, Ljubljana, Sv. Petra cesta 32.

Naznanilo!

Ker je poštni promet zopet odprt, lahko sedaj zopet razposiljam raznovrstno **barvo** za prebarvanje blaga in stare obleke in sicer: črno, modro (plavo), rujavo, zeleno, rudečo, lilo in sivo v zavrtkih po 60 vin. Prosim, kdor še barvo potrebuje, za takojšnje cenj. naročilo. Za eno žensko obleko je treba 8 zavrtkov barve. Razposilja se po pošti. Vsakemu naročilu se pridene in pa slovensko navodilo. lahko nekaj kg **Karl Leibner**, trgovinabav za obleke, Celje, pri „Zvoncu“.

500 kron

vam plačam, ako vaša kurja očesa, bradavice, očiščanci ne izginejo v treh dneh brez bolečin z mojim uničevalcem korovin „Riabalusam“. — Lonček z jamstvenim pismom 3 K, 3 lončki 7 K, 6 lončkov 11 K. Na slofne zobvalnih in priznanih pisem. Zobobol odstrani „Fides“, pri najtrdovratnejšem revmatičnem zobobolu, ko odpovedo vsa druga sredstva, in pri vseh zoboh. Ako brez uspeha, denar nazaj. Cena 3 K, 3 tube 7 K, 6 tub 11 K. **Kemeny, Košice (Kassa) I. Postfach 12 C 244, Ogrsko.**

! SMRT! podgane, miši

se popolnoma zatro s sredstvom „Rattentod“. Ako ni uspeha, se denar vrne. Sicilne zehval. Cena K 4—, 3 skatle K 9—, Stenice, uši, bolhe, škurki se uničijo z zalego vred radikalno s „Thiers“-sredstvom. Cena: K 3—, 3 kartone 7 K. Prašek proti mrčesu došen K 2—. **Kemeny, Kaschau, I. Ogrsko, Poštni predal 12-C. 344.**

Cementna strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki **Ivan Jelačin, Ljubljana** Emonska cesta 2. 4792

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbim cerkvenih zoonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pridelke, žita in krmo, 4. zvonove proti preletu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti negodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno inžinjerstvijsko zavarovalnico, od katere ima tudi dežela Kranjska podružnico.

Varnostni zavičaj in udnino, ki so znašale l. 1916 K 206.256-91, se poskočile koncem l. 1917 na 1.081.836-64.

Tedaj, čimvečjo zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasteel zavičaj.

Ponudbe in pojavnila daje ravmatel'stvo, glavno poverjenišvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljen pov-rjeniki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo

Ne pustite otrok samih, da se požari smejajo!

Šriporočamo

kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovencem!

Zastopnik

dob. vsak na zelo mo-
cesnik o zlatini, srebr-
nim in godalnih. Violine
po K 45,-, 5,- in
više. Dobre harmonike
K 20,-, 10,-, 8,- dvo-
vrstne čunjske harmo-
nike K 120, 140, trivrstne
K 300, 400 in više. Za-
mena dovoljena ali de-
nar nezi. Pošilja po
povzetju ali predplačilo
razpošilja, Jan Konrad,
Brux 1991, c. in kr. dvo-
rni zalognik, Češko.

Krema za britje najboljša ka-
lovest rablin-
va brez vode. 1 porcelanasti
lonček 6 K, 1 čučat 60 K.

Milo za britje pristno, najbolj-
še vrste, 1 kos
3 k, 1 tučat 30 K. — Pošilja
se proti napre pošiljati denarja
M. Jünker, slovenska trgovina,
Zagreb 1, Petrinjska 3 III, Hrv.

Pristno TUALETNO MILO

tino dišeče komad 100 gr
3 kosi K 15,-, 12 kos. K 98,-,
24 kos. K 92,-

Trgovina dobila je **PRISTNO MILO**
za ko K 2,-, pri večjem
naročilu popust.
Pošilja proti predplačilo
M. Jünker, izvozna trgovina
Zagreb 1, Petrinjska 3, —
Hrvatsko.

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za
krmila. Ista to krmno živina, perutnina **dobro**
prebavi in popolnoma izkoristi, naj se pri-
meša 2 krat na teden krmil, ena pest polna
„**Mastin**“ to je dr. pl. Trnkóczy-a rúdlji prášek.
Paket velja 3 K, 5 paketov 15 K poš-
tine prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece
za enega vola, kravo ali prašiča, da se zre-
d. Dobiva se pri vsakem trgovcu.

Glavna zaloga: **lekarna Trnkóczy**
zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami
na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in
Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvale in rabi „Mastin“.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir.
zakonito zajamčeno „**Skaboform**“ ma-
zilo“. Popolnoma brez duha, ne maže.
Poskusni lonček K 4,— veliki K 6,—
porcija za „rodolino K 15,—. Zaloga za
Ljubljano in okolico: **Lekarna pri zlatem**
jelenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520
Pazite na varstveno znamko „**Skaboform**“!

Iščem oženjenega

majarja

brez otrok, oba zdrava, pridna, poštena, snažna
in varčna, znati morata vsa domača dela, kakor
pri živini na vrtu in na polju. Plača po dogo-
voru. Naslov pove uprava lista pod štev. 5225.

Popolno belo platno

moreje dobiti z uporabo našega izbornega in-
greda **PRÁŠEK ZA PLATNO**. Velik prihranek in malo
truda pri pranju. 1 zavo: 150 gramov K 1,—, 250
gramov K 1,50, 450 gramov K 2,50.

Najmanj se more naročiti 10 zavojev!
Pri naročilu 5 kg popust! Razpošilja se po pov-
zetju. Prodajalci dele popust.

Zavod za izvoz **M. Jünker**, Zagreb 1, Petrinjska 3, —
Hrvatsko, 3 III, Telefon 23—27.

Zastopniki za prodajo strojnega olja
za vse tovarne, za avto-
mobile, motorne pluge, maže za vozove, tehn.
varelin, surogatni firnež in harve se spreje-
majo za takojšnji nastop. Oglase naj se pa le
izurjeni gospodje. Ponudbe na kemično to-
varno **Hugon Polák**, Kral. Vinegrady, Jung-
manova tliča 33. 4811

Kor si hoče naba-
viti dobro in trpežno
za ročni in vrtilni pogon, dalje stiskalnice za
sadje in grozdje, mlne za grozdje, decimalne
tehtnice, kotle za žganjekuho, klinje za slamo-
reznice, ročne in ine za mletev moka, itd., naj si
ogleda mojo zalogo, dokler so imenovani stroji v
zalogi na razpolago. Drugi poljedelski stroji se pa
lahko naročajo pri **Franc Hitti** v Ljubljani,
Martinova cesta št. 2. Največja zaloga poljedelskih
strojev v Jugoslaviji.

„Jugo“ milo za pranje

zholikana vrsta, bela, v kosih po četrt kilo-
grama, 1 zabo: 25 kg (t. j. 100 komadov) 110 K
franko zabo: iz Zagreba. S pošto 4 kg neto
28 kron franko. Pošilja po povzetju zavod za
ekspert

M. Jünker, Zagreb št. 1, Petrinjska 3.
Z naročilom se prosi poslati tudi polovico
znaska.

Kranjska deželna podružnica

a. a. deželne življenjske in rentne nevarne in
jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in
smrt, združeno tud z vojnim riziko, otro-
ških dol., rentna in ljudska nevarna in
jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Zavod temelji na vsakojnosti. — Prospekti zastopnj
in poštine prosto. Sposobni zastopniki se spreje-
majo pod najugodnejšimi pogoji. 1837

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik dop. od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

3 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vlož-
nike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čisto 3 K 25 v n, na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih
vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči
račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortiza-
cijo ali brez nje na osebni kredit proti poročtvu ali zastavi vrednostnih
papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno natožene, ker posojilnica daje denar
na varna posestva na deželi in v mestih.

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. — Stanje hranilnih vlog je bilo
koncem leta 1918 nad 40 milijonov kron.

„Ljudska posojilnica“ stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

**Največja izbera ur,
zlatnine,
srebrnine**

svetovnoznana
razpošiljalnica

H. SUTTNER

935

samo v Ljubljani št. 1